

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Veřejný a spolkový život v obcích (komparativní
případová studie měst Zábřeh a Mohelnice)**

Bc. Lenka Jarmarová

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lenka Jarmarová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Šumperk

Název práce

Veřejný a spolkový život v obcích (komparativní případová studie měst Zábřeh a Mohelnice)

Název anglicky

The public and associational life in municipalities (comparative case study of towns Zábřeh and Mohelnice)

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika veřejného a spolkového života v obcích. Výzkum bude zaměřen na vybraná města Zábřeh a Mohelnice ležící v Olomouckém kraji (okres Šumperk). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

- 1) Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí a historická hlediska veřejného života v nich.
- 2) Analyzovat a porovnat činnost vybraných místních neziskových organizací (místní spolky, zájmová sdružení a další).
- 3) Definovat roli místních spolků v samosprávě a rozvoji měst, zhodnotit finanční a materiální podporu ze strany územní samosprávy.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti ve veřejném a spolkovém životě obcí různých velikostí. Práce bude postavena jako komparativní případová studie dvou měst. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Zábřeh, Mohelnice, občanský sektor, neziskový sektor, nezisková organizace, spolek, financování, obec, samospráva

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. Okresy na severu : komunální politika v okresech Šumperk a Jeseník v letech 1989-2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. ISBN 978-80-7325-174-1.
- BROKL, L. Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky. Praha: SLON, 1997. 210 s. ISBN 80-85850-48-6.
- ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- Dobrá praxe: ověřené postupy z obcí. Vrchlabí: pro Sdružení místních samospráv ČR vydala Zdeňka Drahná, 2018. ISBN 978-80-270-5579-1.
- MOURITZEN, P. E. – SVARA J. H. Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002.
- REKTORÍK, J. Organizace neziskového sektoru : základy ekonomiky, teorie a řízení. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.
- SKOVAJSA, M. Občanský sektor : organizovaná občanská společnost v České republice. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0.
- 444 dotazů a odpovědí pro starosty obcí. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 202. ISBN: 978-80-88375-04-3.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 7. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Veřejný a spolkový život v obcích (komparativní případová studie měst Zábřeh a Mohelnice)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu diplomové práce Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D., za jeho podnětné rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky. Také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli informace pro zdárné dopracování mé práce.

Veřejný a spolkový život v obcích (komparativní případová studie měst Zábřeh a Mohelnice)

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je spolková činnost. Konkrétní města, ve kterých je spolková činnost v rámci této diplomové práce analyzována a popsána, jsou města Zábřeh a Mohelnice. Diplomová práce analyzuje a zhodnocuje odlišnosti ve veřejném a spolkovém životě obcí různých velikostí, kterými jsou obce Zábřeh a Mohelnice. Tohoto primárního cíle je dosaženo pomocí dílčích cílů. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí a historická hlediska veřejného života v nich. Analyzovat a porovnat činnost vybraných místních neziskových organizací (místní spolky, zájmová sdružení a další). Definovat roli místních spolků v samosprávě a rozvoji měst, zhodnotit finanční a materiální podporu ze strany územní samosprávy. Samotná práce je rozdělena do několika kapitol. V praktické části byl využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti ve veřejném a spolkovém životě obcí různých velikostí. Práce je postavena jako komparativní případová studie dvou měst. V rámci výzkumu byly využity dvě metody, a to kvantitativní výzkum a kvalitativní analýzy dat a dokumentů.

Klíčová slova:

Zábřeh, Mohelnice, občanský sektor, neziskový sektor, nezisková organizace, spolek, financování, obec, samospráva

The public and associational life in municipalities (comparative case study of towns Zábřeh and Mohelnice)

Abstract

The topic of this thesis is associational activity. The specific cities in which the association's activity is analyzed and described in this thesis are the cities of Zábřeh and Mohelnice. The aim of this thesis is to analyze and evaluate the differences in the public and social life of municipalities of different sizes, which are the municipalities of Zábřeh and Mohelnice. This primary goal is achieved through sub-goals. To characterize the main socio-economic indicators of municipalities and historical aspects of public life in them. Analyze and compare the activities of selected local non-profit organizations (local associations, interest associations and others). Define the role of local associations in self-government and urban development, evaluate financial and material support from the territorial self-government. The work itself is divided into several chapters. In the practical part, a research approach was used, which tries to take into account the differences in the public and associational life of municipalities of different sizes. The work is constructed as a comparative case study of two cities. Two methods were used in the research, namely quantitative research and qualitative analysis of data and documents.

Keywords

Zábřeh, Mohelnice, civil sector, non-profit sector, non-profit organization, association, financing, municipality, self - government

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl a metodika.....	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Představení obcí	14
3.1.1 Základní vymezení obce	14
3.1.2 Činitelé obce	15
3.1.3 Členění obcí	16
3.1.4 Spokojenost a kvalita života v obci	17
3.1.5 Aktéři rozvoje obce.....	18
3.2 Socioekonomická analýza.....	19
3.2.1 Demografická oblast	20
3.2.2 Socioekonomická oblast	21
3.3 Neziskové organizace a spolková činnost.....	21
3.3.1 Základní vymezení neziskové organizace	22
3.3.2 Právní forma neziskových organizací	24
3.3.3 Finanční podpora neziskového sektoru.....	27
3.4 Spolky a spolková činnost.....	28
3.4.1 Historie spolčování	28
3.4.2 Základní představení spolků	32
3.4.3 Spolkový život v České republice	33
4 Praktická část	37
4.1 Základní představení obcí	37
4.1.1 Zábřeh	37
4.1.2 Mohelnice	40
4.2 Spolková činnost v obci Zábřeh.....	44
4.2.1 Stav spolků v současné době	44
4.2.2 Podpora obce.....	52
4.3 Spolková činnost v obci Mohelnice	54
4.3.1 Stav spolků v současné době	54
4.3.2 Podpora obce.....	59
4.4 Analýza spolkového života v obcích	61
5 Diskuze a zhodnocení výsledků.....	66
6 Závěr.....	71

7 Seznam použitých zdrojů	72
8 Seznam grafů	83
9 Seznam tabulek	84
10 Seznam použitých zkratek.....	85
11 Přílohy	86
11.1 Příloha č. 1- Dotazník	86

1 Úvod

Tématem této diplomové práce je spolková činnost. Spolková činnost má velmi pozitivní význam, protože směřuje k pospolitosti komunity. Tato dobrovolná činnost reaguje na potřeby obyvatel v obcích. Směřuje k vytváření a realizaci volnočasových aktivit v oblasti vzdělávání, kultury, sportu atd. S tím souvisí odstraňování patologických jevů ve společnosti, směřují k uchování kulturních tradic. Pro starší občany v menších obcích je to jediná možnost sociálního kontaktu a vyžití. Uvedené spolky nevznikají s cílem dosahování zisku, ale jsou to neziskové organizace zaměřené na poskytování specifických služeb. Kromě celé společnosti v dané obci má spolková činnost také vliv na samotné aktéry, kteří spolky vytvářejí a podílejí se na činnosti spolků. Spolková činnost má na území České republiky dlouhou tradici. Spolky totiž začaly vznikat z pohledu moderní doby v cca 19. století. Právě díky popsáním výhodám spolků je nutné se na ně blíže zaměřit a analyzovat jejich situaci a význam. Konkrétní města, ve kterých je spolková činnost analyzována a popsána, jsou města Olomouckého kraje, kterými je město Zábřeh a Mohelnice.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Konkrétním cílem této diplomové práce je analyzovat a zhodnotit odlišnosti ve veřejném a spolkovém životě obcí různých velikostí, kterými jsou obce Zábřeh a Mohelnice. Tohoto primárního cíle je dosaženo pomocí těchto dílčích cílů. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí a historická hlediska veřejného života v nich. Analyzovat a porovnat činnost vybraných místních neziskových organizací (místní spolky, zájmová sdružení a další). Definovat roli místních spolků v samosprávě a rozvoji měst, zhodnotit finanční a materiální podporu ze strany územní samosprávy.

Systematicky je tato diplomová práce rozdělena do několika kapitol. Po úvodu následuje představení teoretických východisek, která souvisejí s tématem této práce. Nejprve je zde tedy popsána obec, jako územní samosprávný celek, ve kterém bude v praktické části proveden výzkum. Poté je popsána socioekonomická analýza, na kterou se zaměřuje první dílčí cíl této práce. V rámci socioekonomické analýzy jsou popsány tři klíčové oblasti, a to demografická oblast, veřejný život a socioekonomická oblast. Následně je pozornost zaměřena na neziskové organizace. Konkrétně je zde tento sektor popsán, jsou uvedeny výhody těchto organizací. Dále je provedena charakteristika podpory těchto neziskových organizací z pohledu již popsané územní samosprávy. Tato část práce je vytvořena na základě rešerše odborné literatury a pramenných zdrojů. V praktické části je analyzován spolkový život ve dvou obcích Olomouckého kraje. Vybrané obce byly zvoleny z těchto důvodů:

- obě obce leží v Olomouckém kraji
- mezi Zábřehem a Mohelnicí byl vybudován obchvat, což umožnilo obyvatelům obou obcí rychlejší a pohodlnější cestování
- osobní důvod, v současnosti bydlím v obci Zábřeh, do budoucna uvažuji o přestěhování do obce Mohelnice.

Na tento cíl navazují následující výzkumné otázky:

- VO1: Ve které ze dvou zkoumaných obcí je více rozšířen spolkový život?

- VO2: Která ze sledovaných obcí směřuje do oblasti spolkového života vyšší množství financí?
- VO3: Ve které ze sledovaných obcí je vyšší míra zapojení obyvatel do spolkového života?
- VO4: V rámci kterých obcí, je patrná vyšší známost spolků?
- VO5: Co pro obyvatele obcí znamená spolkový život?

2.2 Metodika

V této teoretické části práce je použita metoda rešerše odborné literatury a zahraničních zdrojů. Ve vlastní části práce je využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti ve veřejném a spolkovém životě obcí různých velikostí. V obou obcích byl realizován výzkum v podobě dotazníkového šetření pomocí serveru Survio, který nabízí vytvoření různých druhů dotazníku zdarma. Dotazník byl vystavěn v únoru roku 2023 pro obyvatele Zábřeh i Mohelnice zvlášť. Byly do něj zařazeny tyto otázky: Víte, jaké spolky v obci existují? Cílem bylo zjistit, jaké vědomosti mají místní o spolcích, které se v obci vyskytují. Na jakou oblast se spolky zaměřují? Obyvatelé často vědí, že spolek je, ale nevědí, čím se zabývá. Domníváte se, že je informovanost o spolcích v obci dostatečná? Jak by bylo možné zvýšit informovanost o spolcích v obci? Respondenti mohli navrhnout vlastní způsoby vylepšení. Jste v současné době zapojeni do nějakého spolku ve vaší obci? Pokud ano, o jaký spolek se jedná? Pokud jste zapojeni do nějakého spolku, co to pro vás znamená? Jak vnímáte význam spolkových organizací pro konkrétní obec? Cílem bylo zjistit, zda obyvatele podporují existenci spolků, a pokud ano, proč. Myslíte si, že obec dostatečně podporuje spolky v obci? Jaké je vaše pohlaví? Které pohlaví se více zajímá o dění v obci. Jaký je váš věk? Cílem bylo zjistit, která věková skupina má větší povědomí o existenci a činnosti spolků. Jak dlouho v obci žijete? Má o spolcích obyvatel, který žije v obci krátce stejné množství informací, jako obyvatel, který tam žije dlouho? Celkem bylo získáno 185 vyplněných dotazníků. Z celkového počtu vyplnilo dotazník za Zábřeh více žen než mužů, za Mohelnici to bylo opačně, více mužů než žen. Nejvíce respondentů bylo v Zábřehu ve věku 36-45 let, poté byli hojně zastoupeny respondenti ve věku 26-35 let, v Mohelnici bylo nejvíce respondentů ve věku 46-55 let.

Práce bude postavena jako komparativní případová studie dvou měst. V rámci případové studie se podle Chrastiny pracuje s případy a problémy tak, aby na ně byl vytvořen celistvý pohled. Jinými slovy tedy tato autonomní metoda kvalitativní výzkumné strategie charakterizuje pohled na problematiku z různých úhlů pohledu. Díky případové studii je možné v daném problému zajistit komplexní nadhled a interpretovat veškeré proměnné.¹ Zde byly tedy využity i jiné metody, aby byl analyzován a zhodnocen veřejný a spolkový život obcí. Jedná se o kvalitativní a kvantitativní strategii.

První metodou je metoda kvalitativní analýzy dat a dokumentů. Za datovou základnu jsou zde voleny strategické dokumenty vybraných obcí, jejich webové stránky. Poté jsou také analyzovány dokumenty neziskových organizací, které v obcích působí. Šetření je prováděno za rok 2020, kdy jsou dostupné výroční zprávy spolků, rozpočet obcí atd. Smyslem je popsat jaké zaměření mají spolky, jakou podporu získávají, jakou mají členskou základnu atd. Dále zde byly zvoleny pro analýzu finanční ukazatele obou obcí, to je dokumenty obsahující rozpočet a popis jiných finančních podpor a dotací. Zde bylo cílem zhodnotit, v jaké míře obce podporují spolkový život.

¹ CHRASTINA, J. *Případová studie*, str. 13-16.

3 Teoretická východiska

3.1 Představení obcí

3.1.1 Základní vymezení obce

Na obce nahlíží odborná literatura různě. Obce jsou podle Horzinkové, Novotné územně samosprávné celky. Kromě obcí spadají do dané kategorie také kraje.²

Z pohledu zákona o obcích je možné na obce nahlížet, jako na právnické osoby, které mají právní subjektivitu. To znamená, že mají způsobilost vystupovat v různých jednáních právního charakteru.³

Obce jsou, jak uvádí Wokoun, veřejnoprávní korporace, které mají svůj majetek. Kromě toho mají zákonem danou pravomoc vydávat normativní právní akty. Vystupují v různých vztazích svým jménem a za své jednání nesou odpovědnost.⁴ Svou činnost vykonávají obce za pomoci orgánů, které nemají právní subjektivitu. Jsou jimi zastupitelstvo, rada obce, obecní úřad, zvláštní orgány.⁵ Do orgánů obcí jsou jedinci voleni s tím, aby realizovali své funkce. Volby jsou, jak uvádí Čmejrek, Bubeníček, Čopík, primárním znakem demokracie. Důležitá je podle autorů samozřejmě i situace po volbách, tedy dodržování výsledků voleb. Samotný akt volby občanům umožňuje výběr vhodné politické strany, hnutí i konkrétních kandidátů. Což vychází z cílů voleb, kterými je definovat politické síly v daném prostoru a zabezpečit jejich reprezentaci. To souvisí také s vytvořením opozice, rozdělením mandátů atd. Díky volbám mohou občané vybírat, kontrolovat zastupitelské a exekutivní orgány.⁶ Na druhou stranu však nemohou ovlivňovat přímo pomocí voleb platnost právních předpisů obce. Obecně závazné vyhlášky

² HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*, str. 91.

³ § 2 Zákon č. 128/2000 Sb., *Zákon o obcích*, [cit. 14.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁴ WOKOUN, R. a kol. *Základy regionálních věd a veřejné správy*, str. 323.

⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích*, str. 42-45.

⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích*, str. 52.

coby právní předpisy obce zůstávají v platnosti bez ohledu na funkční období zastupitelstev.⁷

Obce mají tedy svou autonomii lokální. Ta je dána, jak uvádí Mouritzen, Svara vertikální a horizontální typologií. Vertikální typologie je dána vztahem centrální vlády a jednotlivých složek veřejné správy. Horizontální typologie je dána dělením moci v rámci různých jednotek územního charakteru.⁸

Dále je možné na obce nahlížet jako na základní územní samosprávné společenství občanů.⁹ Veškeré obce jsou tak definovány třemi klíčovými činiteli. Kromě již zmíněných občanů, jsou důležitým klíčovým činitelem území a poté působnost.¹⁰

3.1.2 Činitelé obce

Uvedené tři atributy obcí (občané, území, působnost), jsou v následujícím textu blíže popsány.

- **Občané obce**

Občané obcí jsou z pohledu této práce velmi důležitým činitelem, protože právě na jejich spokojenost a život v obci je nahlíženo v praktické části této diplomové práce. Občanem obce jsou všechny fyzické osoby, které jsou občany České republiky. Tito občané jsou přitom přihlášení k trvalému pobytu na území konkrétní obce.¹¹

Horzinková, Novotný blíže popisují, že občanství vzniká narozením a zaniká smrtí. Po dovršení 18 let vznikají osobám různá práva. V první řadě je to právo politické (být volen do zastupitelstva obce, právo volit atd.). Dále platí, že občané mohou veřejně projevat své názory, postoje. Mohou se také sdružovat do různých spolků atd.¹²

⁷ SVAZ MĚST A OBCÍ, *444 dotazů a odpovědí pro starosty obcí*, str. 81.

⁸ MOURITZEN, P. E., SVARA J. H. *Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments*, str. 45.

⁹ § 1 Zákon č. 128/2000 Sb., *Zákon o obcích*, [cit. 12.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁰ PODHRÁZKÝ, M. *Přehled judikatury z oblasti samosprávy (územní a profesní)*, str. 18.

¹¹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Občanský a společenskovední základ*, str. 124.

¹² HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*, str. 101.

- **Území obce**

Druhým činitelem je území obce. Jedná se o hranice dané obce. Obecně totiž platí, že území České republiky je téměř celé rozčleněno na území obcí. Výjimku tvoří vojenské území. Jinými slovy veškeré území země, mimo vojenské území, náleží určité obci. Obec se následně rozprostírá na území jednoho či více katastrálních území. Jedna obec může být také rozčleněna do různých částí, které katastrální území tvoří.¹³

- **Působnost obce**

Obce je možné charakterizovat, jako orgány správy veřejné. O dění na svém území rozhodují, a to v rámci svých pravomocí. Tyto pravomoci je možné rozdělit na přenesenou a samostatnou působnost.

V úseku samostatné působnosti lze najít takové záležitosti, které se týkají konkrétní obce, zájmů obyvatel obce. Jedná se o základní subjektivní právo obce. Stát do těchto aktivit může zasahovat jen zákonem stanoveným způsobem. V této oblasti řeší obce problémy daného území, zaměřují se na rozvoj svého území i potřeby svých obyvatel, zajišťují veřejný pořádek a jiné.¹⁴ V rámci druhé uvedené působnosti obce plní činnosti státní správy. Činí tak na základě svěřených aktivit, které jsou jmenovány v zákonech o obci. Z tohoto pohledu se obce stává správním obvodem, který vykonává cizí záležitosti (státu), v rámci svých orgánů.¹⁵ Na rozvoj dané obce má vliv především samostatná působnost obce, kdy vedení obce hospodaří s majetkem, realizuje různé aktivity směrem k občanům, zakládá organizační složky obce, právnické osoby, zabezpečuje místní záležitosti, vydává právní předpisy obce a jiné.

3.1.3 Členění obcí

Obce je možné na teoretické rovině členit. Z různých druhů obcí poté plynou určité rozdíly v právním postavení obcí, v rozsahu vykonávaných aktivit atd. Přitom členění obcí je možné realizovat na základě několika kritérií. Kopecký člení obce v první řadě na základě vnitřní organizace obce. Z tohoto pohledu je možné obce členit na tři typy¹⁶: město, městys, obec základního typu. Podle autora platí, že obec je městysem poté, co je schválen

¹³ KOČÍ, R., *Obecní samospráva v České republice*, str. 30.

¹⁴ KOČÍ, R., *Obecní samospráva v České republice*, str. 63

¹⁵ KOČÍ, R., *Obecní samospráva v České republice*, str. 73

¹⁶ KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*, str. 79-80.

návrh ze strany obce, na přidělení označení městys. Tento návrh schvaluje Poslanecká sněmovna.¹⁷ Za město se považuje obec, ve které je k trvalému pobytu přihlášeno minimálně 3 000 osob.¹⁸

Kromě toho se obce člení podle kritéria: obecní zřízení. Z tohoto pohledu dochází ke členění větších obcí neboli měst na tři skupiny: města základního typu, města statutární a hlavní město Praha. Statutární města na rozdíl od běžných měst, mohou území členit do městských obvodů.¹⁹

Třetí klasifikací je členění obcí na základě rozsahu působnosti přenesené. Z pohledu daného kritéria se člení obce následovně:

- obce I typu,
- obce II typu – obce s pověřeným obecním úřadem,
- obce III typu – obce s rozšířenou působností.

Obce první vykonávají přenesenou působnost jen pro vlastní území. Druhý typ obce již realizuje činnosti i pro jiné obce. Obce třetí vykonávají nejvíce aktivit v oblasti přenesené působnosti, a to nejen pro své území, ale i pro jiné obce s pověřeným obecním úřadem.²⁰

V předmětu zájmu této práce stojí dvě obce, a to obec Mohelnice a obec Zábřeh. Mohelnice je město. Je to také jedním ze tří správních obvodů obce s rozšířenou působností v okrese Šumperk. Zároveň je toto město obec s pověřeným obecním úřadem. Druhým ze tří správních obvodů obce s rozšířenou působností v okrese Šumperk, je Zábřeh. I město Zábřeh je zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem.

3.1.4 Spokojenost a kvalita života v obci

V obecné rovině je kvalita života nebo blahobyt dána spotřebou hmotných a nehmotných statků. Konkrétně mezi hmotné faktory řadí Zarzosa ekonomické a sociální hmotné statky. Jedná se např. o potraviny, zdravotní péči, sport atd. Z pohledu nehmotných faktorů se jedná o emoce. Kvalita života tak souvisí s mnoha dimenzemi života, z nichž některé je

¹⁷ HENDRYCH, D. kol. *Správní právo*, str. 98 až 99.

¹⁸ § 3 Zákon č. 128/2000 Sb., *Zákon o obcích*, [cit. 12.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích*, str. 38-39

²⁰ § 64 Zákon o obcích, [cit. 12.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

obtížné měřit. Aby bylo zajištěno odpovídající zastoupení všech těchto dimenzí, byly vyvinuty různé ekonomické, environmentální a sociální ukazatele. Ovšem na úrovni místní (obecní) je hlavním problémem špatná dostupnost dat, která by byla srovnatelná mezi obcemi.²¹ Mezi klíčové dimenze kvality života se řadí, jak uvádí Fidalgo a kol.: zdraví, vzdělání, osobní aktivity (včetně dojíždění a volného času), bydlení, politická úroveň, společenské a životní prostředí, osobní bezpečnost a ekonomická úroveň.²² Mírně odlišný pohled poté nabízí Projekt Kvalita života v obcích. Kvalita života v obcích je na základě tohoto projektu představována demografií (stav populace v obci a její reprodukční změny), bezpečností (faktory, které ohrožují život, zdraví a majetek občanů, jako důsledek přírodních vlivů i záměrné činnosti), bydlením (měření kvality bytového fondu nebo vybavení bytů v obci), infrastrukturou a vybaveností obce (dostupnost služeb ať již v oblasti státních služeb, občanského života nebo volnočasového vyžití), občanskou angažovaností a dobrým vládnutím (jedná se o občanskou angažovanost), zaměstnaností a prací (struktura lokální ekonomiky s čímž souvisí zaměstnanost), příjmem a bohatstvím (finanční prostředky obce a jejich zdroje), vzděláním (vzdělání obyvatel a nabídka vzdělání), zdravím (zdravotní stav populace), životním prostředím (vztah člověka a životního prostředí), mezilidské vztahy.²³

Satrovic, Sehic, a kol., poté uvádí, že v posledních letech se do popředí zájmu dostávají i další dimenze a charakteristiky, které souvisejí především se životním prostředím, zdravím a také s chytrými městy (chytrá ekonomika, chytrí lidé, chytrá vláda, chytrá mobilita, chytré prostředí, chytré bydlení).²⁴ V následující části této diplomové práce jsou popsány takové socioekonomické charakteristiky obcí, které mají vliv na spokojenost obyvatel v obci, a které jsou také zkoumány ve vlastní části práce.

3.1.5 Aktéři rozvoje obce

Jak je z předešlého textu možné vypořádat, primárním účelem obcí je pečovat samostatně o všestranný rozvoj území, zajistit spokojenost obyvatel v obci, uspokojit jejich

²¹ ZARZOSA, P. Aproximación a la medición del bienestar social, str. 25.

²² FIDALGO, E., CÁRCABA, A., VENTURA, J. *Quality of life ranking of Spanish municipalities*. *Revista de Economía Aplicada*, str. 19.

²³ KDEJEDOBRE, *Kvalita života v obcích*, [cit. 15.1.2023]. Dostupné z URL: <https://kdejedobre.cz/about>

²⁴ SATROVIC, E., SEHIC, E. *Composite index for quality of life in municipalities in federation of bosnia and herzegovina*, str. 15.

potřeby, vytvářet příležitosti a vhodné podmínky pro právnické osoby a mnoho dalšího, vše poté v rámci předpokladů udržitelného rozvoje. Obec tak činí veškeré aktivity s ohledem na vlastní majetek. Konání, činnost, zájem o věci veřejné, náleží širšímu okruhu lidí, společnosti, nejen samotné obci.

Uvedené informace dokládá i Svobodová, která uvádí, že kvalita života v obci a rozvoj samotné obce je tak ovlivněn řadou subjektů, a to v rámci veřejného sektoru, soukromého sektoru a neziskového sektoru. Všechny tyto tři sektory se následně prolínají.²⁵ Veřejný sektor je možné chápat jako stát, jeho různé vztahy a činnosti. Zájmy veřejného sektoru jsou různé. Mají celospolečenský charakter, jako je např. veřejné zdraví, vzdělání či životní prostředí.²⁶ Do veřejného sektoru se řadí např. ministerstva, Evropská komise, kraj, vysoká škola, obec, MAS, DSO a jiné organizace zřizované obcemi.²⁷ Z pohledu veřejného sektoru se jedná především o státní správu a samosprávu. Ta se podílí na tvorbě podmínek pro rozvoj obce. Využívají k tomu svůj majetek i různé jiné finanční zdroje např. dotace. Do sektoru soukromého se řadí nadnárodní zájmová uskupení, podnikatelské sdružení, zemědělci a jiné. Do neziskového sektoru se řadí spolky, svazy, nezisková sdružení.²⁸ Jak dále doplňuje Rumpel, pro maximální rozvoj obce je nutné zajistit synergii vztahů všech aktérů. Přitom každý z uvedených aktérů má na obec jiný vliv a má pro obec jiný význam.²⁹ V předmětu zájmu této práce stojí především veřejný sektor a neziskový sektor. Veřejný sektor v podobě samotné obce již byl představen v podkapitole 2.1, neziskový sektor je poté představen v kapitole 2.3.

3.2 Socioekonomická analýza

Vybavenost obce různými charakteristikami je možné zkoumat v rámci socioekonomické analýzy obce. Tato zmíněná analýza může být podkladem také k různým rozvojovým dokumentům obcí a krajů. Jejím cílem je shromáždit relevantní a relativně objektivní informace o obci. Socioekonomická analýza zkoumá demografickou oblast, oblast

²⁵ SVOBODOVÁ, H. *Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky*, str. 31.

²⁶ SKOVAJSA, M. *Občanský sektor*, str. 80.

²⁷ SVOBODOVÁ, H. *Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky*, str. 32

²⁸ SVOBODOVÁ, H. *Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky*, str. 33

²⁹ RUMPEL, P., *Profilace měkkých faktorů regionálního rozvoje jako nástroj posilování regionální odolnosti a adaptability*, str. 4.

občanské vybavenosti, dopravu, podniky, ekonomický vývoj a jiné,³⁰ jak je také v následujícím textu blíže popsáno.

3.2.1 Demografická oblast

V předmětu zájmu demografického zkoumání obce stojí lidská populace. Lidská populace však nestojí v předmětu zájmu jen demografie, ale i různých jiných oblastí. Je proto nutné odlišit demografii od jiných oblastí. Proto je nutné dále uvést, že demografie se soustřeďuje na proces populační reprodukce. Jinými slovy souvisí s obnovou populace v rámci procesu rození a umírání. Na problematiku demografie nahlíží Pavlík a kol., kteří uvádí, že demografie sleduje demografickou reprodukci, vývoj demografických systémů a sleduje také důsledky uvedeného procesu.³¹

V rámci demografické analýzy konkrétního území je možné sledovat různé ukazatele. V první řadě se jedná o strukturu obyvatelstva podle pohlaví a věku. Platí totiž, že jednotlivá území mohou mít zcela odlišnou věkovou strukturu, zcela odlišné zastoupení žen a mužů. Dále se jedná o ekonomickou strukturu obyvatel. Jinými slovy zde demografie zkoumá strukturu obyvatel na základě jejich ekonomické aktivity.³² Důležitým ukazatelem je také přirozený pohyb obyvatel. V rámci daného území není obyvatelstvo statický element, právě naopak se vyznačuje výraznou dynamikou. Tento přirozený pohyb je závislý na vývoji ukazatelů úmrtnosti, porodnosti, plodnosti. Poté se jedná o mechanický pohyb neboli migraci. V rámci jednotlivých území dochází k přemísťování osob, které překračují hranice obcí, krajů, států a mění svá bydliště.³³ Poslední skupinou ukazatelů je rozvodovost, sňatečnost a potratovost. Sňatečnost je proces uzavírání manželství. Rozvodovost představuje rozpad manželství, na základě rozvodu. V rámci různých území mohou být patrné výrazné odchylky v tomto ukazateli, což se váže na tradice, kulturu, hodnotovou orientaci atd.³⁴

³⁰ LABOUNKOVÁ, V., PŮČEK, M., ROHREROVÁ, L. *Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů*. [cit. 12.1.2023]. Dostupné z

URL: www.uur.cz/Mikroregiony/MethodikaSRDmikroregionu/Methodika

³¹ PAVLÍK, Z., RYCHTAŘÍKOVÁ, J., ŠUBRTOVÁ, A. *Základy demografie*, str. 25.

³² KOSCHIN, F. *Demografie poprvé*, str. 96.

³³ VYSTOUPIL, J., TARABOVÁ, Z. *Základy demografie*, str. 80.

³⁴ PAVLÍK, Z., RYCHTAŘÍKOVÁ, J., ŠUBRTOVÁ, A. *Základy demografie*, str. 485.

3.2.2 Socioekonomická oblast

V rámci této druhé oblasti dochází ke sledování různých ukazatelů, mezi něž se řadí např. činnosti průmyslové, stavební, zemědělské, obchodní. Je zde sledován také sektor primární. Mimo to se jedná také o oblast služeb a cestovního ruchu. Z pohledu životního prostředí je možné sledovat také kvalitu půdy, ovzduší, odpady, vnitřní správu. Důležitá je také komunikace vedení obce a občanů. Mezi další důležité ukazatele se řadí možnost kulturního vyžití, zdravotní služby, sociální služby v oblasti péče o seniory, péče o zdravotně postižené jedince a jiné.³⁵

Lapka a Cudlínová uvádí, že sociální faktor hraje v oblasti rozvoje obcí velkou úlohu. Autoři uvádí, že je to důležitý bod směřující k rozvoji regionů. Jedná se především o tradice, aktéry rozvoje obcí, spolkovou činnost a další kulturně-geografické faktory.³⁶

3.3 Neziskové organizace a spolková činnost

Jak již bylo uvedeno v předešlém textu, samotní obyvatelé obce jsou pro rozvoj obce velmi důležití. Jsou to totiž ti, co realizují různé interakce, mají různé postoje, názory.³⁷ Jak však uvádí Rumpel a kol., většinou však k rozvoji daného území přispívá jen několik klíčových aktérů, osobností, kteří touží po změně, po rozvoji. Jedinci mají nějaké schopnosti, díky čemuž stimulují a vytváří různé aktivity, mimo primární proud, což vede k inovacím a k podpoře rozvoje území.³⁸

Obdobně poté Pělucha a kol., uvádí, že při rozvoji obcí jsou aktivní obyvatelé alfou a omegou změn. Samotné možnosti jejich aktivit jsou však podle autora dány nejen množstvím aktérů a jejich schopnostmi, ale i dalšími faktory. Mezi tyto další faktory se řadí především poloha obce, velikost obce, ekonomické aktivity obyvatel a jiné skutečnosti.³⁹

³⁵ REGIOPARTNER. *Regionální analýzy socio-ekonomického charakteru*. [cit. 10.1.2023] Dostupné z: <http://www.regiopartner.cz/regionalni-analyzy-socio-ekonomickeho-charakteru-1404041465.html>

³⁶ LAPKA, M., CUDLÍNOVÁ, *Úvod do krajinné ekologie pro rozvoj venkova*, str. 15.

³⁷ GALVASOVÁ, I. a kol. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*, str. 14.

³⁸ RUMPEL, P., *Profilace měkkých faktorů regionálního rozvoje jako nástroj posilování regionální odolnosti a adaptability*, str. 4.

³⁹ PĚLUCHA, Martin a kol. *Venkov na prahu 21. století*, str. 100.

Na důležitost obyvatel z pohledu rozvoje obce nahlíží také Chromý a kol., kteří uvádí, že vnější podmínky pro rozvoj obcí a měst lze měnit jen velmi omezeně, ale vnitřní podmínky je možné velmi dobře měnit, aktivizovat různé činnosti, a to především pomocí lidského kapitálu, tj. v podobě aktérů rozvoje. Nejvhodnější je poté jejich spolupráce s vnějším prostředím.⁴⁰ Jak dále doplňuje Perlín a kol., přímo obyvatelé obcí jsou ti, co jsou schopni identifikovat silné a slabé stránky obce. Jsou důležitým zdrojem návrhů a nápadů, které by měly být zahrnuty do procesu tvorby a realizace rozvojové strategie. Autoři také zmiňují, že se však nejedná jen o jedince, ale o celé skupiny obyvatel, mezilidské sítě, organizace, různá seskupení nebo i tzv. makro aktéry.⁴¹ Z tohoto pohledu je tedy podle Chromého nutné podporovat lokální instituce, organizace, sdružení občanů, kteří jsou ochotni a schopni se zapojit do života v obcích.⁴² Jsou to jedinci, kteří vytváří různé zájmové skupiny, s ohledem na své zájmy, působí na stát, místní územní celky, které se snaží svými aktivitami ovlivnit v duchu svých cílů.⁴³

Na což poukazuje tato kapitola, která blíže představuje neziskový sektor v obcích, různé právní formy a také způsoby financování tohoto neziskového sektoru, který v obcích může existovat.

3.3.1 Základní vymezení neziskové organizace

Právo sdružovat se a shromažďovat se je jedním z důležitých pilířů demokratického státu. Ve své podstatě existují neziskové organizace již více než 2000 let. Odjakživa tyto organizace do dění v obcích zasahovaly. Stejně tak je tomu i v současné době, kdy jsou neziskové organizace nejen důležitou, ale i přirozenou součástí většiny vyspělých zemí světa. Je to sektor, který vyrovnává přebytek ziskových výrobků a služeb silných hráčů na trhu, v oblasti ziskové.⁴⁴ Z pohledu země české jsou neziskové organizace v různých podobách její součástí od nepaměti. Z pohledu moderního státu jsou tyto organizace patrné od 19. století. V této době existovalo mnoho různých neziskových organizací. Byla to doba, kdy vznikaly tajné, cílené spolky, jako reakce na osvícenství, národní hnutí.

⁴⁰ CHROMÝ, P, a kol., *Venkov – žitý prostor: regionální diferenciace percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku*, str. 24

⁴¹ PERLÍN, R., KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. *Typologie venkovského prostoru Česka*, str. 161

⁴² CHROMÝ, P, a kol., *Venkov – žitý prostor: regionální diferenciace percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku*, str. 24

⁴³ BROKL, L. *Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky*, str. 47.

⁴⁴ PARIZKOVÁ, I. a kol. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*, str. 19.

V posledních letech se podle Skovajsu upouští od termínu neziskový sektor, třetí sektor, nezávislý sektor. Na místo toho se užívá spíše označení organizovaná občanská společnost. Je tomu tak proto, že z pojetí neziskového či třetího sektoru se vytrácí ze zřetele občanská společnost, která je zde primárním činitelem.⁴⁵

V současné době je neziskový sektor důležitá oblast, která má řadu funkcí. Je to jakýsi partner v oblastech, které jsou důležité. Pomáhá zajistit demokracii a svobodu. Je to také protivník ziskového sektoru a vládního sektoru, které vhodně doplňuje.⁴⁶ Podobně uvádí také Potůček, že neziskový sektor vyplňuje mezeru mezi státem, místní samosprávou, trhem a občany.⁴⁷ Tyto organizace mohou naplňovat ve své podstatě neomezené množství cílů.⁴⁸ Jak uvádí Potůček, je možné neziskový sektor označit jako určitou formu aktivit lidí, které existují nezávisle na mocenských orgánech státu. Tyto neziskové organizace mají podle autora určité hodnoty, společné cíle. Vystupují v nich dobrovolníci, kteří jsou ochotni pracovat bez ohledu na určitou protihodnotu jejich snažení.⁴⁹ Obdobně na neziskové organizace nahlíží Rektořík a kol. Ti uvádí, že nejsou tyto organizace řízeny ze strany státu. Představují postoj určité skupiny lidí k nějaké problematice. Jsou závislé na finančních prostředcích dárců.⁵⁰

Herzánová ve svém pojetí neziskových organizací uvádí, že existují dva typy organizací, kterými jsou nestátní a státní organizace. Rozdílem je zde určitý vztah k rozpočtu státnímu. Nestátní organizace, které stojí v popředí zájmu této diplomové práce, nejsou přímo závislé na státním rozpočtu. Autorka dále uvádí, že se jedná o právnické osoby. Ve své podstatě je možné tyto organizace členit na dvě skupiny, a to na obchodní společnosti a družstva. Jsou založená za jiným účelem, než je dosažení zisku. Druhým typem jsou nestátní neziskové organizace podle zákona o daních z příjmů.⁵¹

Putnam doplňuje, že neziskové organizace upevňují důvěru lidí, zlepšují jejich vazby, solidaritu vůči druhým i vůči společnosti. Posilují demokracii, protože své členy směřují

⁴⁵ SKOVAJSA, M. *Občanský sektor*, str.19

⁴⁶ SKOVAJSA, M. *Občanský sektor*, str. 19

⁴⁷ POTŮČEK, M. Nejen trh: *Role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti*, str. 51

⁴⁸ SKOVAJSA, M., DOHNALOVÁ, M. *Občanský sektor: Organizovaná občanská společnost v České republice*, str. 50.

⁴⁹ POTŮČEK, M. Nejen trh: *Role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti*, str. 52-53

⁵⁰ REKTOŘÍK, J., a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*, str. 26

⁵¹ HERZÁNOVÁ, R. *Ekonomika neziskových organizací*, str. 5-6.

k politické ctnosti. Bez ohledu na konkrétní definici neziskového sektoru a typu právní formy se jedná o důležitou oblast národního hospodářství. Je tomu tak proto, že kromě vlastních hodnot, které naplňují, mají tyto organizace vliv na celospolečenský zájem, protože zvyšují nabídku služeb.⁵²

Na úrovni obcí vystupují neziskové organizace především jako sdružování neformálního charakteru. Jsou to hnutí, iniciativy, spolky, společnosti, církve, asociace, svazy, kluby, sbory, nadace a další subjekty, kterých v každé svobodné společnosti existují desetitisíce.⁵³

Mezi primární znaky organizací neziskových řadí Pelikánová několik znaků. V první řadě se jedná o dobrovolnost. V těchto organizacích lidé pracují bez požadavku na finanční protihodnotu. Lidé se na činnosti mohou podílet i různými dary. Dalším typickým znakem těchto organizací je veřejná prospěšnost. To znamená, že tyto organizace mají prospěch pro jedince, společnost. Směřují také k veřejnému blahu. Dále se jedná o neziskovost, kdy tedy dané organizace nejsou zakládány s cílem dosahování zisku. Dalším znakem je soukromé vlastnictví. Ve své podstatě je totiž vnitřní struktura soukromá, oddělená od státu. Posledním typickým znakem těchto organizací je samosprávnost. Organizace nejsou podřízeny jiným institucím, díky čemuž nemohou být ze strany státu kontrolovány.⁵⁴ Mírně odlišný pohled na typické znaky daného neziskového sektoru nabízí Hájková. Dle autorky se jedná jen o dva typické znaky. V první řadě je to kogentnost. Existují tedy jasné podmínky, které upravují vznik, zánik i činnost neziskového sektoru. Dispozitivní znak je druhým charakteristickým znakem, kdy ve stanovách mohou být voleny různé charakteristiky vztahující se k dané neziskové organizaci.⁵⁵

3.3.2 Právní forma neziskových organizací

Výše bylo uvedeno, že postupem času se měnily právní formy neziskových organizací, a to díky změně legislativy. Z pohledu současného občanského zákona, je možné právní formy neziskového sektoru rozdělit do tří typů, jako jsou korporace, fundace a ústav.

⁵² HEJDUKOVÁ, P., HOMMEROVÁ, D., KRECHOVSKÁ, M. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*, str. 14

⁵³ KOPECKÝ, P., MUDDE, C. *The 1998 parliamentary and senate elections in the Czech Republic*, str. 415.

⁵⁴ PELIKÁNOVÁ, A., *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*, str. 17.

⁵⁵ HÁJKOVÁ, A., NEBUŽELSKÁ, M., PAVLOK, P. *Spolky a spolkové právo*, str. 25.

- Korporace

Termín korporace, respektive jeho jednotlivé náležitosti definuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v rámci § 210 až 302. Korporace představují právnickou osobu. Může se však jednat také o určité společenství jedinců. Je zde tedy více osob.⁵⁶ Typickou korporací je např. spolek. Ten je blíže popsán v následující části této diplomové práce.

- Fundace

Termín fundace, respektive jednotlivé náležitosti definuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v rámci § 303 až 401. Jsou to takové právnické osoby, které využívají svůj majetek k dosažení určitého cíle.⁵⁷ Typickými fundacemi jsou fondy nadační a nadace, nebo také přidružené fondy.

- Ústav

Termín ústav, respektive jednotlivé náležitosti definuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v rámci § 402 až 418. Jedná se o takovou organizaci, která je zřízena s cílem společenským nebo hospodářským. V takové to organizaci je propojena složka osobní i majetková. Je to ve své podstatě kombinace výše uvedených typů organizací.⁵⁸ Typickou organizací je obecně prospěšná společnost.

- Spolek

Spolek je představen v následující kapitole této diplomové práce.

- Obecně prospěšná společnost

Jak již bylo výše uvedeno, obecně prospěšné společnosti již nelze zakládat. Obecně prospěšné společnosti se měly přetransformovat na jiné právní formy, jako je např. spolek, nadace a jiné. I přes to stále existují tyto organizace, proto je vhodné je v krátkosti představit. Smyslem obecně prospěšných společností bylo poskytovat služby obecně prospěšné. Jednalo se především o ochranu zvířat, sport, ochranu životního prostředí,

⁵⁶ § 210 až 302 zákon občanský, [cit. 14.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

⁵⁷ § 303 až 401 zákon občanský, [cit. 14.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

⁵⁸ § 402 až 418 zákon občanský, [cit. 14.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

kulturu, humanitu a jiné. Tyto organizace mohou v rámci své doplňkové činnosti podnikat a získávat tak finance, které následně směřují k naplnění svého cíle.⁵⁹

- Nadace a nadační fond

Nadace i nadační fondy představují účelové sdružení majetku. Jsou zřizovány s cílem dosáhnout hospodářsky nebo společensky určitého cíle. Rozdíl mezi fondem nadačním a nadací je v délce trvání. Nadační fondy totiž nemusí mít charakter trvalý. Také nemusí mít výnosnou povahu. Nadace i fondy se zakládají na základě zakládací listiny, pořízení. Statutárním orgánem je správní rada, kontrolním orgánem je dozorčí rada nebo revizor. Majetek nadačního fondu je tvoře dary a vklady.⁶⁰ Počáteční vklad je dle zákona celkem vysoký, a to 500 000 Kč. Může se jednat o vklady peněžité i nepeněžité. V případě, že nadace a nadační fondy svůj účel neplní, dochází k jejich zrušení.

- Ústav

Ústav je, jak uvádí Vít, právnická osoba, která realizuje aktivity užitečné společensky a hospodárně. Dále realizuje tedy takové aktivity, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem definovaných.⁶¹ Je to tedy podle zákona občanského, nástupce obecně prospěšné společnosti.⁶² Typickým znakem ústavu je to, že může realizovat podnikatelskou činnost i v rámci své činnosti hlavní. Většina aktivit má povahu kogentní. Nemůže se tedy od zákona odlišit. Zakládá se dle zakládací listiny. Minimální výše vkladu zde není definována. V čele stojí ředitel, který je statutárním orgánem. Poté je zde správní rada a jiné.⁶³

- Družstvo

Družstvo je společenstvím osob vedených za účelem vzájemné podpory, případně za účelem podnikání. Největší výhodou družstva je možnost neomezeně podnikat.

⁵⁹ PELIKÁNOVÁ, A. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*, str. 35.

⁶⁰ BOUKAL, P. *Fundraising*, str. 129

⁶¹ VÍT, P. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace: podle nového občanského*, str. 80.

⁶² § 402 až 410 zákon občanský, [cit. 14.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

⁶³ VÍT, P. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace: podle nového občanského*, str. 82

3.3.3 Finanční podpora neziskového sektoru

Tak jako veškeré firmy a podniky potřebují pro svou činnost dostatek zdrojů, tak pro svou činnost potřebují i neziskové organizace dostatek financí. Financování neziskových organizací je velmi složitou a širokou oblastí, která je zde s ohledem na rozsah této práce popsána omezeně. Neziskové organizace využívají určitou kombinaci zdrojů, mezi něž se řadí veřejné a neveřejné financování.⁶⁴ Některé organizace jsou financovány výhradně z veřejných rozpočtů, některé jsou financovány částečně z veřejných rozpočtů. Také existují organizace, které jsou financovány jen z výsledků vlastní činnosti, a v neposlední řadě se jedná o organizace, které jsou financovány z přímých i nepřímých zdrojů.⁶⁵ Mezi veřejné financování se řadí příjmy z rozpočtů veřejných. Jsou to různé dotace ze strany obcí, krajů nebo ze státního rozpočtu. V rámci veřejných rozpočtů existují především granty a smlouvy, mandatorní transfery, dotace a platby zprostředkované třetí stranou. V rámci soukromého sektoru se jedná především o individuální a sponzorské dary, příjmy od nadací a nadačních fondů, dary a činnosti podnikatelské sféry, sdružené formy.⁶⁶

Dále je možné finanční podporu neziskového sektoru rozdělit na přímou a nepřímou. Jak uvádí Hyánek, Škarabelová a Řežuchová, mezi přímé zdroje se řadí dotace ze státní dotační politiky, zdroje, které souvisejí s veřejnými zakázkami, smlouvy o poskytování služby, zdroje, které jsou poskytovány na základě zákona atd.⁶⁷ Pojem nepřímé financování je opět možné definovat z různých úhlů pohledu. Obecně se však jedná o situaci, kdy nezisková organizace prostřednictvím těchto zdrojů snižuje své celkové výdaje.⁶⁸

Většinou si vedení obcí uvědomuje důležitost spolkové činnosti v obci a pomocí svého rozpočtu tyto spolky a jiné organizace podporuje. Tato podpora má povahu dotací. Poté získávají spolky a podobné organizace členské příspěvky.

⁶⁴ REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení: základy ekonomiky, teorie a řízení*, str. 41.

⁶⁵ REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení: základy ekonomiky, teorie a řízení*, str. 41.

⁶⁶ BAČUVČÍK, R., *Marketing neziskových organizací*, str. 49.

⁶⁷ HYÁNEK, V., ŠKARABELOVÁ, S., ŘEŽUCHOVÁ, M. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů (metody, problémy, řešení)*, str. 9

⁶⁸ ŠPALEK, J. HYÁNEK, V. FÓNADOVÁ, L. *Na penězích záleží – české neziskové organizace v 21. století*, str. 20.

3.4 Spolky a spolková činnost

3.4.1 Historie spolčování

Lidé se spolčovali pro nějaký záměr a cíl od pradávna. Konkrétně tedy již ve starověkém Římě se mohli lidé začít spolčovat, a to na základě tehdejšího Zákona XII, který vznikl 450 let př. n. l. Lidé v té době vytvářely tzv. *collegia*, která představovala skupinu minimálně 3 osob, které k tomuto spolčení nepotřebovaly žádné povolení. Změna nastala v době Caesara, což je cca 50 let př. n. l. V té době potřebovali lidé pro spolčení povolení, které musel schválit senát. Omezení se však nevztahovalo jen na spolky nové, ale i na stávající spolky, které byly v mnoha případech zrušeny. Následný vývoj byl ve znamení omezení spolků. Po roce 395 let n. l., kdy došlo k rozdělení říše Římské, nebylo možné již spolky zakládat, kromě oblasti výchovné.⁶⁹

V období středověku byl spolkový život obnoven, ale ne ve svém původním smyslu. Spolek se stal sdružením občanů ve formě cechů nebo stavů. Členství v těchto stavech bylo povinné, protože bez něj nebylo možné vykonávat žádné řemeslo. Protože bylo pro vznik jiných spolků nutné zažádat panovníka, došlo k rozvoji jiných forem občanského sdružení. Především docházelo k zakládání nadací. Nadace sloužily z počátku spíše církevním potřebám, směřovaly k rozvoji vzdělanosti a k rozvoji zdravotní péče (špitální nadace).⁷⁰

V raném novověku docházelo k rozvoji nadací, které začaly podporovat kromě vzdělanosti také umělce. S rozvojem nadací však ruku v ruce souvisel další útlum spolků, protože docházelo k rozvoji absolutismu. Vše se muselo řídit vládcem a spolky proto nebyly žádoucí. Spolkový svobodný život byl nejvýznamněji ovlivněn v době vlády Marie Terezie.⁷¹

Zlom ve vývoji nastal až mnohem později, to je v době 1848. Byla to reakce na revoluci z roku 1848, kdy bylo cílem tehdejšího panovníka uklidnit napjatou situaci. V tzv. Pillersdorfově ústavě bylo zakotveno, že vytváření spolků je umožněno všem lidem. Dále zde bylo uvedeno, že výkon daného práva je upraven v zákoně speciálním.⁷² I když daná

⁶⁹ KINCL, M., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. *Římské právo*, str. 80–81

⁷⁰ HURDÍK, J., TELEČ, I. *Zákon o nadacích a nadačních fondech*. Komentář, str. 22

⁷¹ VESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář*, str. 659

⁷² § 22 Pillersdorfova ústava z dubna 1848

ústava byla vyhlášena, nestala se nikdy účinnou. Nepokoje v dané době neustávaly, s čímž souviselo rozpuštění Římského sněmu. Zároveň došlo k vydání tzv. Stadionovy ústavy. Součástí této ústavy byla informace, že občané Rakouska mají právo se shromažďovat a zřizovat spolky, pokud není jejich účel v rozporu se státním zřízením.⁷³ Brzy následovala změna, kdy byla ústava zrušena, a to na základě silvestrovských patentů. Vláda měla povahu absolutistickou a spolky byly opět výrazně omezeny.⁷⁴ V roce 1852 vznikl tzv. Císařský patent, kterým byly spolky opět povoleny. Musely však získat povolení od zemského politického úřadu, panovníka nebo Ministerstva vnitra. Subjekt, který povoloval spolky, byl tedy rozdílný, což bylo dáno typem spolků. Pro zřízení spolku bylo nutné vytvořit stanovy. Povolení získaly jen ty spolky, které byly dovolené, a jejich činnost odpovídala zákonným požadavkům. Jinými slovy tedy v této absolutistické době nebylo možné zakládat spolky tak, jak je známe v dnešní době. Povolení bylo náročné, proto oproti jiným zemím byla tato oblast značně zastaralá.⁷⁵

V roce 1867 byl vydán zákon, který začal upravovat studentské spolky, které byly do té doby zakázány. Následně se začaly ve velké míře rozvíjet spolky v podobě dobrovolných hasičů. Zlom nastal v době války, kdy spolkové činnosti byly pozastaveny.⁷⁶

K uvolňování popsaných přísných pravidel došlo až v roce 1860, kdy byly vydány: Císařský manifest, Říjnový diplom. V roce 1861 byly vydány Smerlingovy ústavy. V roce 1862 byl vydán obchodní zákoník. Následně byla přijata ústava č. 142/1867 ř. z., kde bylo uvolněno právo na sdružování. Lidé se mohli začít svobodně sdružovat a vytvářet spolky. Součástí tehdejší legislativy se stal také zákon č. 134/1867 ř. z. Tento zákon se vztahoval na spolky nevýdělečného charakteru, tj. na spolky, které jsou patrné v dnešní době. Výdělečné organizace byly upraveny výše definovaným obchodním zákoníkem.⁷⁷ Stále však platilo, že každý spolek, který chtěl být zřízen, musel vytvořit stanovy, které popisovaly účel spolku, finanční prostředky. Spolek měl určité orgány. Nejvyšším bylo shromáždění členů. Poté mohly být ve spolku zřízeny i další orgány, např. komise pro kontrolu hospodaření. Spolek mohl vytvářet i tzv. vedlejší spolky, které měly svou vlastní

⁷³ VESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář*, str. 659

⁷⁴ OJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny*, str. 235–236

⁷⁵ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny*. 3. vyd., str. 478–479

⁷⁶ SKOVAJSA, M. a kol. *Občanský sektor: Organizovaná občanská společnost v České republice*, str. 16–19

⁷⁷ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny*. 3. vyd., str. 241.

právní osobnost. Na základě stanov, které se označovaly též jako statut, došlo k registraci na zemském úřadu. Zemský úřad mohl zakázat spolky, které byly v rozporu se zákonem.⁷⁸ Oproti současné době byly spolky stále ještě výrazně omezeny. To je možné vyvodit z toho, že každý spolek musel shromáždění ohlásit na úřadu bezpečnosti. Daného shromáždění se mohl účastnit zaměstnanec úřadu. Ten měl také právo požadovat protokol ze shromáždění.

V době 1. republiky, tj. v době vzniku samostatného Československého státu, zůstal spolkový zákon z roku 1867 v platnosti, i když byly učiněny některé změny, které nebyly nikterak výrazné. Velká změna nastala až v roce 1920, kdy byl přijat zákon č. 121/1920 Sb., V daném zákoně byla definována svoboda tisku. Lidé se mohli bez zbraně shromažďovat, tvořit spolky. Nebylo povoleno jakkoliv realizovat cenzuru tisku. Spolek mohl být rozpuštěn jen za předpokladu, že došlo k porušení zákona trestného nebo narušení veřejného pořádku. Ústava také zaručovala jednotné právo mužů, žen i cizinců. S tím souvisí i velmi výrazná změna, kdy ženy mohly být součástí politických spolků. V době poválečné vzniklo mnoho různých charitativních neziskových organizací, jejichž cílem bylo odstranit nebo alespoň snížit následky války. Tyto neziskové organizace byly organizované, pestré, polarizované.

Další ránu, nejen v sektoru neziskovém, zasadila druhá světová válka. V době války došlo k odstranění demokracie. Veškeré spolky, kterých bylo nad 4 000, byly zrušeny.⁷⁹ Spolčovací právo bylo v době protektorátu omezeno zákonem č. 97/1939 Sb. Veškeré nové spolky bylo nutné ohlašovat. Dalším omezením bylo nařízení č. 187/1942 Sb., které omezovalo všechny spolky, které se zaměřovaly na mládež a děti. Cílem bylo zajistit kontrolu mládeže z pohledu Třetí říše.⁸⁰ V roce 1945 upravoval spolky zákon č. 81/1945 Sb., spolkové právo. Spolky, které byly v době protektorátu zakázány nebo zrušeny, mohly opět začít existovat.

⁷⁸ DUSIL, V., KLIMENT, J. *Spolky, shromáždění a politické strany podle práva československého*. 1. vyd. str. 30–33

⁷⁹ RATAJ, T., RATAJOVÁ, J. Úvodní studie, In Lašťovka, Lašťovková, Rataj, Ratajová, Třikač. *Pražské spolky*, str. 200–249.

⁸⁰ UHLÍŘ, J. B. *Ve stínu říšské orlice*. 1. vyd., str. 145–165

Svoboda v oblasti spolků netrvala však dlouho. Po roce 1948 došlo opět k omezení občanské svobody. Bylo to období přijímání nových zákonů, progresivních zásahů. V dobách komunistického režimu mohlo shromažďování a sdružování lidí výrazně ohrozit tento režim. Z tohoto důvodu byly jak neziskové organizace, i jakékoliv sdružování občanů prakticky zakázáno, výjimkou byly jen masové dobrovolné organizace. Jinými slovy nepohodlné spolky byly zlikvidovány. Samotný spolkový zákon, který stále platil, byl v roce 1951 zrušen. V tomto roce vešel v platnost zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích.⁸¹ Tento nový zákon znamenal opět krok zpět v oblasti spolčování, vytváření spolků. Nové spolky bylo nutné registrovat. Pokud se zabýval spolek činností, která byla v rozporu s tehdejším komunistickým režimem, byl spolek rozpuštěn. Konání shromáždění bylo nutné opět oznamovat úřadům. V roce 1960 byla přijata nová ústava, tj. 100/1960 Sb., která na některé spolky přenášela některé úkoly státních orgánů.

Mezi povolené organizace, které byly vítány, náležely např. zájmové pěstitelské a chovatelské organizace, Svaz socialistické mládeže.⁸² Naopak spolky typu Sokol, Skaut, Umělecké besedy, Svaz československé mládeže byly proti vládě komunistické éry a z tohoto důvodu byly zrušeny. Majetek dané organizace přešel na Československý svaz tělesné výchovy. I přes omezení spolčování lze uvést, že v době komunistické éry vznikaly tajné spolky.

Ve druhé polovině 80. let minulého století se však zvyšovala nespokojenost obyvatel v zemi, s čímž souvisel vznik několika sdružení, které měly vlastní cíle, základnu. Působily v oblasti víry, politiky nebo také životního prostředí. Zlom nastal v roce 1989, kdy po více než 40 letech se mohli lidé začít svobodně sdružovat, což vedlo k masivnímu růstu různých neziskových organizací, spolků.

Změna nastala až po roce 1990, s čímž souvisel vznik zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Díky tomuto zákonu mohlo dojít opět ke svobodnému sdružování na českém území. S tím souvisel i vznik zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím či zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním. Zákony vedly k obnově svobodného spolkového života a sdružování. I přes existenci těchto zákonů, neexistovala ústava, která by svobodu

⁸¹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář. 1. vyd.*, str. 66

⁸² Několik řádků o historii umělecké besedy [online]. [cit. 2. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.umeleckabeseda.cz/umelecka-beseda/historie>

spolčování zakotvila. Změna nastala přijetím zákona č. 23/1991 Sb., Listiny základních práv a svobod. Díky tomuto zákonu mají tedy lidé právo svobodně se sdružovat, mají právo zakládat různé spolky a podobná sdružení, mají právo zakládat politické strany a hnutí. Přitom výkon těchto práv je možné zakázat a omezit jen v zákonem definovaných případech. Především je tak možné učinit, pokud je to nutné pro zajištění bezpečnosti státu. V roce 2001 byl přijat nový zákon o myslivosti. Tato problematika je i po přijetí občanského zákona stále řešena uvedeným zákonem. Církevní a náboženské spolky byly upraveny v zákoně č. 208/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církvi a náboženských společností, nebo v zákoně č. 161/1992 Sb., o registraci církví a náboženských společností. Kvůli celkové složitosti v problematice církevních a náboženských spolků, která byla dána existencí dvou zákonů, došlo ke změně. Došlo tak k přijetí zákona č. 3/2002 Sb., který tuto problematiku zjednodušil. Poté byly zákonem č. 227/1997 Sb., upraveny nadace a nadační fondy. V této oblasti však docházelo k masivnímu nárůstu fondů, které byly mnohdy zakládány s cílem finančního obohacování. Proto také byla problematika nadačních fondů nově upravena.⁸³ Dále bylo možné zřizovat obecně prospěšné společnosti. Tato možnost byla upravena v přijatém zákoně č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech.⁸⁴ Dlouhou dobu byla problematika neziskového sektoru tedy rozdělena do různých zákonů.

Existovala zde značná nejednotnost, složitost. Proto byla problematika neziskového sektoru zanesena do zákona č. 89/2012 Sb., a to nového občanského zákona.⁸⁵ Přijetím občanského zákona již není možné zakládat občanská sdružení. Občanský zákon nahrazuje termín občanské sdružení termínem spolek. Vznikl však nový pojem, kterým je ústav. Konkrétně je současná problematika v této oblasti rozebrána v další části práce.

3.4.2 Základní představení spolků

Spolek je však značně starý termín. První definice tohoto termínu se váže s rokem 1870. V tomto původním pojetí je spolek chápán obdobně, jako v dnešní době. Je to spojení dvou

⁸³ RONOVSÁ, K. *Nové české nadační právo v evropském srovnání*, str. 4

⁸⁴ ČERNÝ, P. *Zákon o sdružování občanů*. Komentář, str. 34

⁸⁵ TELEČ, I. *Spolkové právo*, str. 8–9

a více osob, které mají shodný cíl.⁸⁶ Spolčování bylo realizováno předpisem 171/1849 ř. z. Na spolky dohlížela tehdejší policie.⁸⁷

Spolek je možné označit za nejužívanější právní formu neziskových organizací v posledních letech. Spolek spadá do skupiny nestátních neziskových organizací. Má povahu právnické osoby. Musí být založen více jedinci (více než 3) se společným zájmem. Povahou se jedná o korporace. Zisk spolku musí být směřován k naplnění cíle spolku.⁸⁸ Hendrych zde blíže uvádí, že se jedná o takovou organizaci, která má vlastní právní subjektivitu. Jedná se o dobrovolné sdružení osob, které mají společné cíle a zájmy. Primárním cílem spolku je prosazovat občanská práva, ochraňovat zájmy veřejné. Cílem těchto organizací může být také zajištění kontroly správy veřejné.⁸⁹

Spolky jsou většinou zaměřeny na jednu činnost, aktivitu. Často se tak zaměřují na určitý sport, hasiče, myslivost, určitou kulturu (folklor) a jiné. Mohou se také zaměřit na organizaci nějaké sportovní či kulturní akce v dané obci. Nabídka spolků je tedy závislá na obyvatelích obce, na vybavenosti samotné obce atd. V rámci spolků se spolčují lidé různého věku, což samozřejmě směřuje k soudržnosti obyvatel obce, vede to k růstu kvality života v obci. Jejich činnost výrazně zkvalitňuje život v dané obci. Spolky tak mohou výrazně ovlivnit nabídku služeb, a to především v menších obcích.⁹⁰ Typickým znakem spolků je dobrovolnost členství. Nikdo nesmí být tedy do členství nucen.⁹¹ Řada obcí různé spolky finančně podporuje, iniciuje a koordinuje akce s akcemi spolků, s cílem udržet tradice v obci.

3.4.3 Spolkový život v České republice

Po vzniku samostatné České republiky došlo k výraznému nárůstu spolkového života. Jen v roce 1990 bylo nově registrováno cca 2 556 spolků. Následoval výrazný růst. V roce 1995 tak již existovalo cca 23 000 spolků. Do roku 2013, tj. do přijetí nového občanského zákona, bylo na českém území registrováno cca 84 000 spolků, které v té době měly

⁸⁶ Riegrův slovník naučný VIII, str. 901

⁸⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář. 1. vyd.*, str. 659

⁸⁸ ELIÁŠ, K. *Některé otázky spojené s vlastnictvím bytů*, str. 37–49.

⁸⁹ HENDRYCH, D. a kol. *Právnický slovník*, str. 1059.

⁹⁰ Spolky, [cit. 4.1.2023]. Dostupné z URL: <https://www.rozvojobci.cz/news/podpora-zapojeni-obcanu-do-zivota-obce/>

⁹¹ ČERNÝ, P. *Zákon o sdružování občanů. Komentář*, str. 93

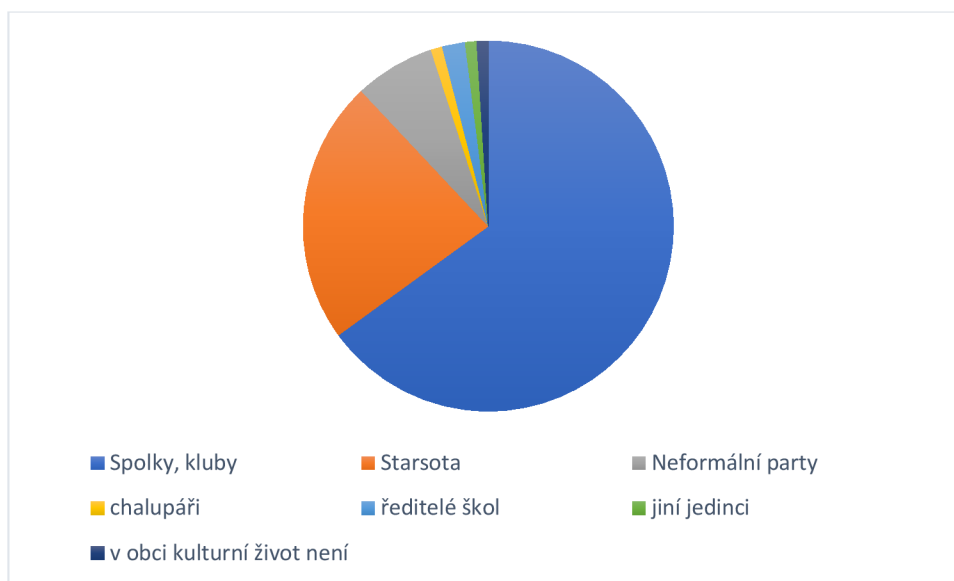
povahu občanských sdružení. K rozvoji spolkové činnosti přispíval i tehdejší prezident Václav Havel. Ten považoval daný občanský sektor za velmi důležitý. Konkrétně tedy uvedl, že je nutné lidskému sdružování důvěřovat. Naopak tehdejší ministr Václav Klaus neziskový sektor chápal dokonce za nebezpečný a protidemokratický. Po roce 2013 následoval mírnější nárůst, a to přijetím nového zákona. V roce 2017 bylo na našem území cca 96 000 spolků. Přitom nejvyšší množství spolků je v Královéhradeckém kraji. Zde je registrováno na 1000 obyvatel 319 spolků. V kraji Vysočina je registrováno 283,8 spolků. V kraji Jihočeském bylo registrováno na 1000 obyvatel 256,4 spolků. Naopak nejmenší množství spolků na 1000 obyvatel hlásilo hlavní město Praha. Zde je jen 14,4 spolku na 1000 obyvatel. Z pohledu zaměření spolků, je nejvyšší množství spolků zaměřeno na ostatní činnosti. Tuto povahu má 62,21 % všech spolků. Na kulturní, zábavní a rekreační činnost se zaměřuje 29,98 % spolků. Na činnost zemědělskou se zaměřuje 6,9 % spolků.

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Nové spolky	2556	4256	5993	5379	2837	2376	2239	2611	3344	3158	2818	2983	2892	3265
Celkem	2556	6812	12805	18184	21021	23397	25636	28247	31591	34749	37567	40550	43442	46707
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nové spolky	3354	2920	3003	3470	3898	3763	4092	4201	4267	4495	2109	2875	3653	3722
Celkem	50061	52981	55984	59454	63352	67115	71207	75408	79675	84170	86279	89154	92807	96529

Tabulka 1 Vývoj spolků, zdroj vlastní zpracování dle NKU, [cit. 11. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.nku.cz/cz/kontrola/analyzy/analyza---nestatni-neziskove-organizace-v-cr-id10354/>

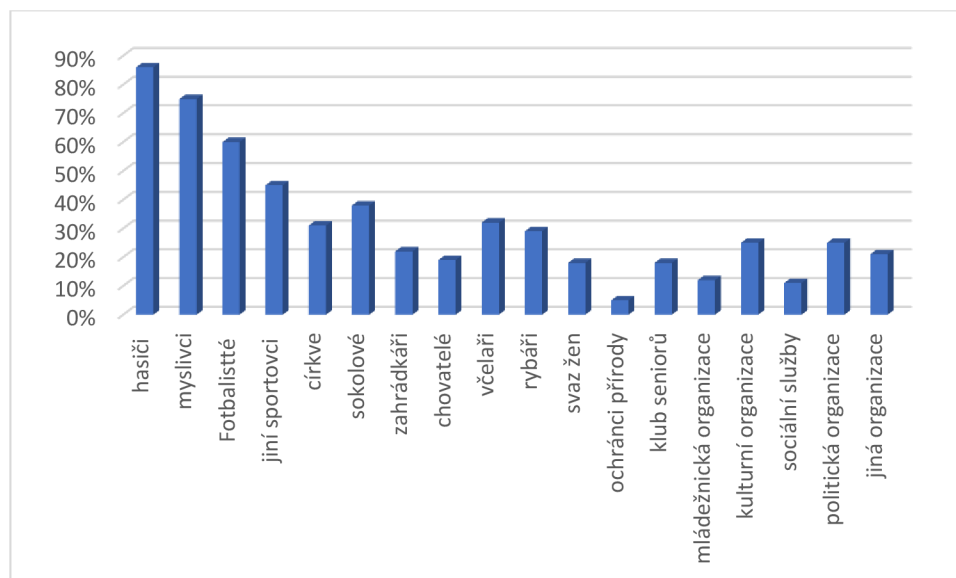
Z vývoje spolků v České republice je možné vyvodit, že je to důležitá oblast, která spadá do oblasti neziskového sektoru a která působí jak na úrovni národní, tak i lokální. Na úrovni národní má povahu spolků, svazů, sítí, na úrovni lokální se jedná o zájmová sdružení či spolky. Především organizace na lokální úrovni směřují k rozvoji společnosti, ve velké míře jsou schopné dané organizace pomoci v oblasti, která je vládou opomíjená. Pomocí spolků se mohou obyvatelé dané obce zařadit do společnosti v dané obci. Tyto organizace se mohou zasadit o rozvoj daného venkovského území. Z následujícího grafu je možné vyzorovat, že se na organizování kulturního a veřejného života v největší míře podílejí právě spolky. Ty se podílejí na dané činnosti cca 65 %. Jsou to různé tradiční spolky, kluby, sdružení. Dále se jedná o starostu, který se podílí na organizaci společenského a kulturního života, a to cca 23 %. Neformální různé party, nadšenci se podílejí na organizaci daných akcí v České republice cca 7 %. Poté se jedná o různé

chalupáře, školy, mateřské školy, jednotlivce (kronikáři) nebo v obci vůbec společenský a kulturní život neexistuje. Jedná se přitom o malé obce.

Graf 1 Podílejší se organizace na společenském životě v obci, zdroj PERLÍN, R. a kol. Venkovy a venkované Praha: MMR a Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, str. 10

Z tohoto důvodu je pro život v obci spolek nepostradatelných. S tím, jak dochází k rozvoji společenského a kulturního života v obci, dochází také k posilování komunitních vazeb mezi jedinci. Díky tomu je zachován venkov. Spolky pomáhají řešit mnohé problémy, jako jsou také historické paměti, cestovní ruch. Výrazně dané spolky působí také v oblasti sportu. Jsou to ty organizace, které zajišťují v obcích sportovní vyžití pro děti i dospělé. Škála organizací je značně velká. Jedná se především o velké spolky, jako je např. Sokol, Orel, Český svaz tělesné výchovy, Česká asociace sportu pro všechny, kde působí různé oddíly podle druhu sportu např. fotbal, turistika, volejbal, šachy, kuželky, šipky, automobilový sport, horolezectví. Některé spolky jsou zaměřeny primárně pro činnost veřejnou, jako jsou různí ochránci přírody. Specifickým spolkem jsou poté dobrovolní hasiči. Ti vykonávají činnost především pro veřejnost. Kromě pomoci při požárech, různých nehodách, organizují soutěže v požárních dovednostech a jiné kulturní akce. Mezi jiné spolky se poté řadí svaz důchodců, invalidů, skauti, sdružení rodáků a přátel (obce, školy), osadní výbory – chataři. Vzdělávací spolky a kulturní spolky (ochotnické divadlo, pěvecké sbory, loutkáři, folklorní soubory, muzejní spolky apod.) jsou v obcích také celkem časté. Přitom nejčastější spolky v obcích jsou znázorněny v následujícím grafu. Z něj je patrné, že nejaktivnější ze spolků jsou hasiči, často však i myslivci či fotbalisté.

Graf 2 Nejčastější spolky v obci, zdroj PERLÍN, R. a kol. *Venkovy a venkované Praha: MMR a Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje*, str. 10

Další význam spolků je patrný v tom, že sjednocuje původní obyvatele obcí s novými obyvateli. Ti se totiž začleňují do původních spolků. Mohou také vytvářet spolky nové, do nichž mohou být zapojeni i starousedlíci. Na druhou stranu však vznikají spolky, do kterých jsou zařazeni jen noví obyvatelé. Díky spolkům jsou zachovávány také tradice v obcích. Tradice v obcích jsou určitým specifíkem v každé obci, které přispívají k sounáležitosti obyvatel. Z výzkumu lze vypozaovat, že tradice jsou živější v obcích, kde fungují spolky, školy atd.⁹² Tradice směřují také ke stabilitě komunit. Stejně jako se proměňuje venkov, proměňuje se i venkovské obyvatelstvo, které můžeme považovat za jedny z hlavních aktérů rozvoje venkova, a jeho styl života. Zatímco před rokem 1989 lidé odcházeli z venkova do měst, dnes se masivně vrací na venkov, avšak pouze na venkov v zázemí měst. Tento proces s sebou přináší několik negativních vlivů, a to zvýšení intenzity dopravy mezi jádrovým městem a jeho zázemím, napjaté vztahy mezi starousedlíky a nově přistěhovalými či ztrátu tradičních hodnot. Zde právě spolky mají velký význam.

⁹² GREGORINIOVÁ, J., SCHOLLAROVÁ, V. Místní kultura – stabilizační a stimulační faktor rozvoje českého venkova. In: Majerová, V. (ed.): *Sborník příspěvků z mezinárodní konference Venkov je náš svět; Countryside Our World*, str. 330.

4 Praktická část

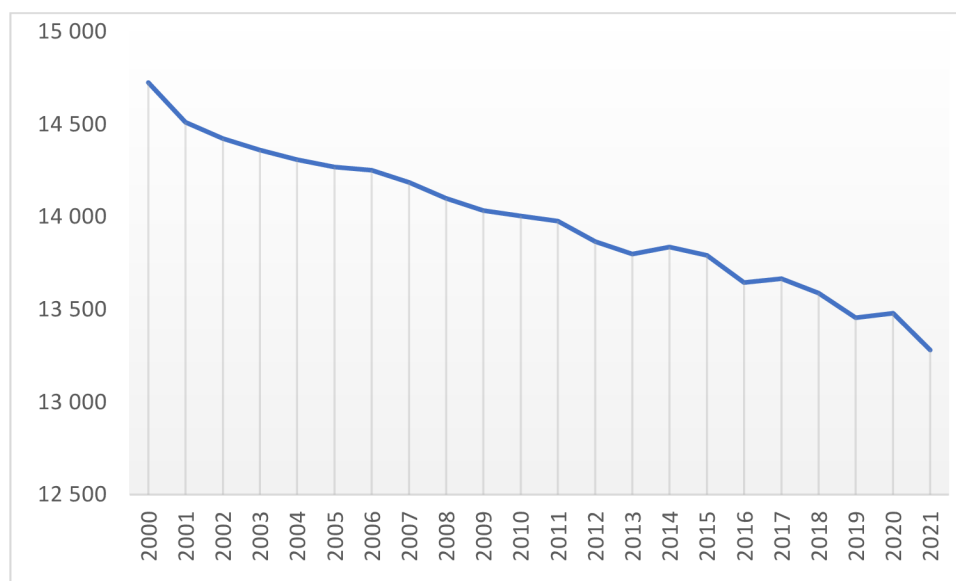
4.1 Základní představení obcí

4.1.1 Zábřeh

Obec Zábřeh leží v kraji Olomouckém, a to v okrese Šumperk. Rozloha obce je 26 727 ha. Dochované kořeny obce spadají do 13. století. Bylo to období, ve kterém na dané území zamířili lidé z přelidněného Německa. Obec se rychle rozrůstala. V roce 1585 zde bylo již 165 domů, dvůr a pivovar. V současné době má obec povahu obce s rozšířenou působností. Do její správy spadá 28 obcí. Obec je součástí Svazku obcí mikroregionu Zábřežska.⁹³

- **Demografická oblast**

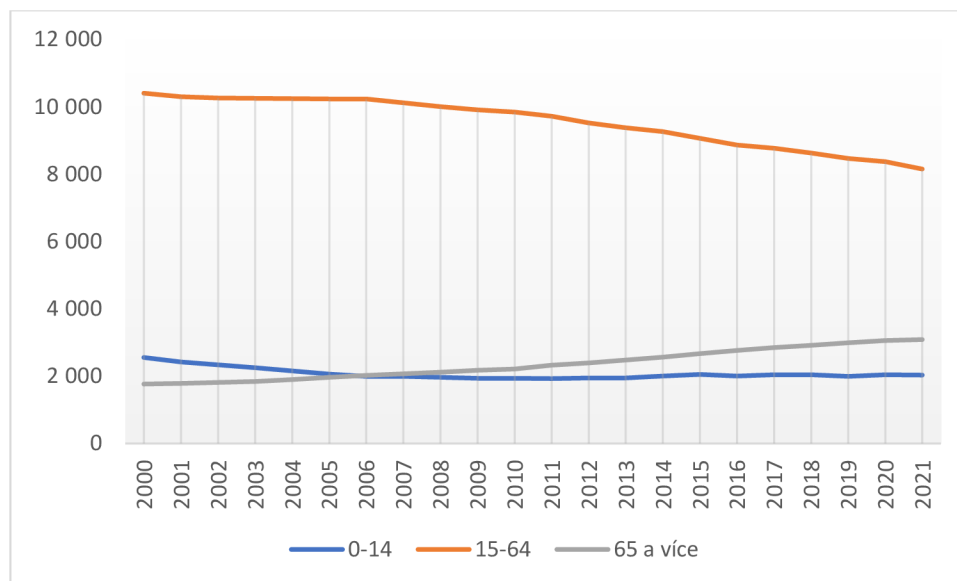
O vývoji počtu obyvatel v rámci obce Zábřeh hovoří následující graf. Celkový počet obyvatel byl v roce 2000 14 725 osob, do roku 2021 došlo k poklesu na 13 281 osob. V grafu je tak patrný klesající trend obyvatel v obci, a to o cca 9 %.

Graf 3 Vývoj obyvatel v obci Zábřeh, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Zábřeh, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

Zásadní je skutečnost, že v hodnoceném období se změnilo věkové složení obyvatelstva, jak uvádí další graf.

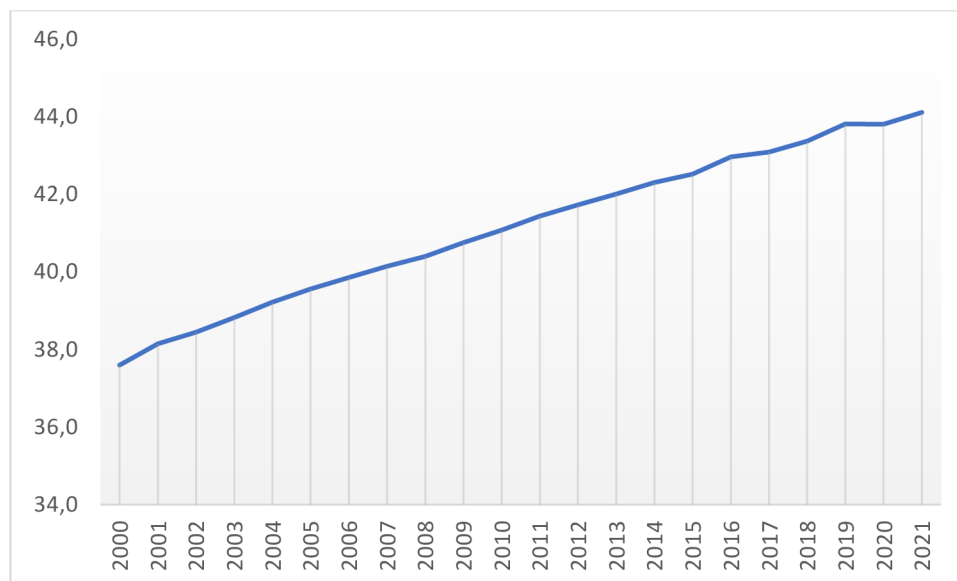
⁹³ Obec Zábřeh, [cit. 11.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zabreh.cz/>

Graf 4 Věkové složení obyvatel v obci Zábřeh, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Zábřeh, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

Podíl dětí ve věku 0–14 let v roce 2000 byl v obci Zábřeh 17 % z celkového počtu obyvatel, v roce 2021 poklesl na 15 %. Podíl osob v produktivním věku se také časem měnil. Klesající podíl tzv. produktivní složky obyvatel značí stárnutí obyvatel. Důvodem jsou velké změny, protože se rodí málo dětí, jejich počty se snižují a budou klesat i počty této věkové kategorie a tím pádem bude méně ekonomicky aktivních obyvatel. Opačná situace je u populace nad 60 let, kde došlo k růstu obyvatel v dané věkové skupině téměř 2krát.

To, že obyvatelstvo obce Zábřeh stárne, dokazuje i zvyšující se průměrný věk obyvatel, který je znázorněn v následujícím grafu.

Graf 5 Průměrný věk obyvatel v obci Zábřeh, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Zábřeh, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

Index stáří zcela průkazně zviditelňuje změny v populaci, protože zde došlo k růstu z cca 38 let na cca 44 let. Tento negativní růst průměrného věku je dán také nevýhodnou polohou regionu a nízkou nabídkou práce.

- **Socioekonomická oblast**

V rámci socioekonomické analýzy je nejprve zkoumána ekonomická oblast. V rámci sledované obce Zábřeh působí cca 340 průmyslových subjektů. To tedy předurčuje zaměření obce. Mezi velké průmyslové podniky se řadí firma Olma, která zaměstnává cca 440 osob⁹⁴. SULKO je další větší podnik, kde pracuje cca 245 pracovníků⁹⁵. Mezi další větší podniky se řadí firma HDO, spol. s r.o. MBG, spol. s r.o., Talorm a.s. Master Bike a jiné. Dalším výrazným segmentem, který se podílí na zaměstnanosti, jsou služby, kde pracuje kolem 45 % osob. I přes výše uvedené velké podniky, je v obci celkem vysoká nezaměstnanost. V roce 2022 zde byla celková nezaměstnanost ve výši 3,89 %, což je nad průměrem České republiky.⁹⁶

Obec Zábřeh je napojena na silnici I. třídy, která spojuje obce Mohelnice, Šumperk, Jeseník, Mikulovice a Polsko. Tato silnice je důležitou komunikační osou celého regionu,

⁹⁴ Olma: *O společnosti*, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.olma.cz/cs/zakladni-udaje>

⁹⁵ Sulko: *O společnosti*, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://sulko.cz/kariera/vice-o-spolecnosti-sulko/>

⁹⁶ ČSÚ: *Zábřeh* [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

ale dokončena bude až v roce 2029. Poté je obec napojena na různé místní komunikace II. třídy a III. třídy. Vysoká intenzita dopravy v obci je stále ještě velkým problémem, který by měl být vyřešen dokončením silnice I. třídy. Obec je z pohledu železniční dopravy důležitým uzlem, protože zde prochází elektrifikovaná trať č. 270 Praha – Česká Třebová – Přerov – Bohumín.

Dalším negativem v obci je nedostatek průmyslových ploch, které by zlepšily nezaměstnanost, protože rozvoj ekonomického potenciálu města je závislý na připravenosti průmyslových zón. V současné době existují průmyslové oblasti na jihovýchodním okraji města Zábřeh.⁹⁷

Školství je v obci na dobré úrovni. Působí zde 5 mateřských škol, 4 školy základní, 2 střední odborné školy, gymnázium. Poté je zde umělecká škola, různá střediska volného času. Vysoká škola zde není zastoupena.

4.1.2 Mohelnice

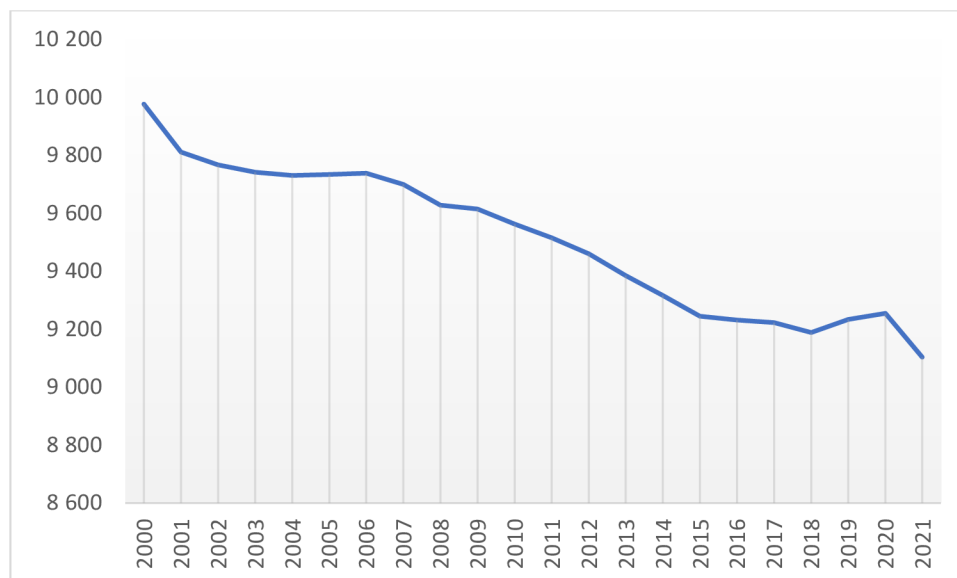
Další obcí, která leží v Olomouckém regionu, a která je zde zkoumána z pohledu spolků, je obec Mohelnice. Osídleno bylo dané území od pravěku. První písemná zmínka o obci pochází z 12. století. Obec Mohelnice je také obec s rozšířenou působností. Ve svém obvodu má 14 obcí. Rozlohou 46,2 m² se řadí mezi větší města okresu Šumperk. Obec je součástí Mikroregionu Mohelnicko, a to od roku 2007. Mikroregion spolupracuje také s Místní akční skupinou Mohelnicko, což je spolek, který je představen níže.⁹⁸

- **Demografická oblast**

Vývoj obyvatel v dané obci popisuje následující graf. Z daného grafu je možné vypočítat, že docházelo v obci k poklesu počtu obyvatel. V roce 2000 v obci žilo 9 977 osob. V roce 2021 zde žilo jen 9 103. Jedná se o pokles ve výši cca 9 %. Tento pokles obyvatel je typický pro celý okres Šumperk, který je dán horší dostupností bydlení, nedostatečnou nabídkou práce. Mimo to je počet obyvatel ovlivněn také suburbanizací, kdy dochází k odsunu obyvatel do přilehlých malých obcí u města.

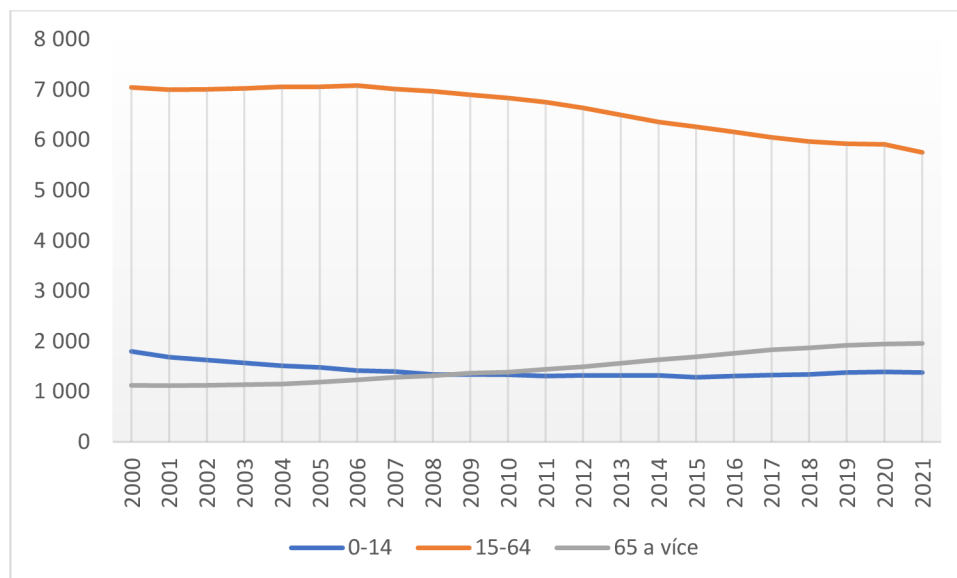
⁹⁷ Šumperský deník: *Městské pozemky*, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/mestske-pozemky-koupil-vyrobce-tycinek-chce-rozsirit-vyrobu-20191010.html

⁹⁸ Obec Mohelnice, [cit. 11.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.mohelnice.cz/>

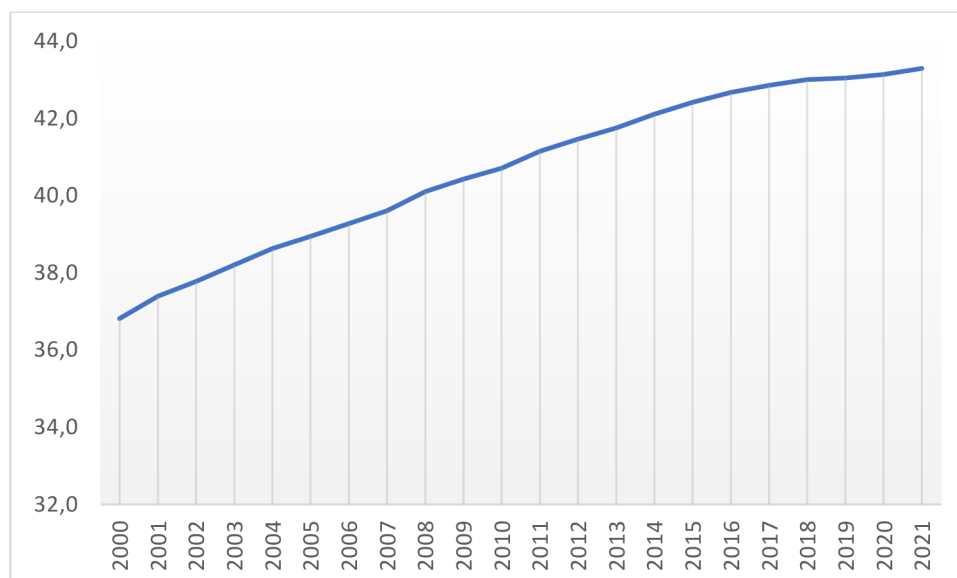
Graf 6 Vývoj obyvatel v obce Mohelnice, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Mohelnice, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

Dalším problémem, se kterým se město potýká z pohledu demografického, je stárnutí populace. O tom hovoří další graf. Z něj je možné vypočítat, že dochází k poklesu osob v produktivním věku. Osoby ve věku 15-64 let ve sledovaném období poklesly v obci Mohelnice celkem výrazně, a to o 1 251. V relativním vyjádření se jedná o pokles ve výši 22 %. Dále docházelo v obci k poklesu dětské věkové skupiny. Výraznější pokles byl zaznamenán do roku 2011. V tomto období došlo k poklesu v nejmladší věkové skupině o 37 %. Poté se pokles zastavil a spíše osciloval kolem hodnoty 1 300 osob. Výrazný nárůst je však patrný v nejstarší věkové skupině, která měla téměř lineární růstový trend. Došlo zde k růstu osob v této skupině obyvatel o cca 43 %.

Graf 7 Věkové složení obyvatel v obci Mohelnice, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Mohelnice, [cit. 14. 2. 2023].
Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

S popsaným vývojem souvisí také negativní růst průměrného věku obyvatel, jak uvádí další graf. Tento graf popisuje růst průměrného věku z 37 let na 43,3 let.

Graf 8 Průměrný věk obyvatel v obci Mohelnice, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Mohelnice, [cit. 14. 2. 2023].
Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

V obou sledovaných obcích tak dochází ke stárnutí obyvatel. Tento trend lze označit za globální problém. V obcích se bude pravděpodobně projevovat nedostatečnou provázaností sociální a zdravotní péče. Obce budou muset vynaložit více finančních prostředků na sociální služby, protože ty jsou závislé na dotacích z veřejné správy. Obce budou muset

začít plánovat sociální služby na místní úrovni. Při pohledu do strategických dokumentů obou obcí je patrné, že jsou problémy zpracovány pouze na úrovni krátkodobých plánů. Bude pravděpodobně docházet i k růstu spolků v dané sociální oblasti, které pokryjí část potřeb obyvatel, ale ne veškeré.

- **Socioekonomická oblast**

Mohelnice je významným městem z pohledu průmyslu. Působí zde především průmyslová firma Siemens. V tomto odštěpném závodu působí cca 1500 osob. Přitom v dubnu roku 2023 by mělo dojít k poklesu zaměstnanců o 130, což je dáno tím, že se snížila poptávka po výrobcích o cca 50 %.⁹⁹ Dále zde působí např. firma Hella auto technik. Firma se zaměřuje na výrobu světlometů do automobilů. V rámci všech tří závodů, které firma má, pracuje kolem 3500 osob. V Mohelnici tak pracuje kolem 1500 zaměstnanců.¹⁰⁰ Mezi další větší zaměstnavatele se řadí firma EZ Mohelnice, BETA Olomouc, Atlas Morava a jiné. I přes to, je v Mohelnici vyšší nezaměstnanost, než je celorepublikový průměr. V roce 2022 zde byla míra nezaměstnanosti ve výši 3,97 %.¹⁰¹ Výhodou obce je napojení na dálnici D35, která spojuje obec s městy Olomouc na jedné straně a s Hradcem Králové na druhé straně. Poté je obec napojena, obdobně jako výše uvedený Zábřeh, i na silnici I. třídy č. 44. S čímž však souvisí vysoké zatížení okrajových částí města dopravou nejen osobní, ale i nákladní.

Ve sledované obci jsou čtyři organizace zaměřující se na sociální služby, přičemž tři z nich jsou zaměřeny na seniory. Poté je v obci celkem vysoká úroveň zdravotnictví a dostačující počet lékařských ordinací. I přes to zde však chybí nemocnice. Ve sledované obci jsou zahrnuti téměř všechny stupně vzdělání, kromě toho nejvyššího – vysoké školy.

⁹⁹ Siemens elektromotory, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL:

https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/cesko/siemens-elektromotory-propusti-celkem-600-lidi_110532.html

¹⁰⁰ Hella autotechnik [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/svetlomety-hella-autotechnik-propousteni-akvizice-automobily-mohelnice_1812011231_ado

¹⁰¹ ČSÚ: Mohelnice, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

4.2 Spolková činnost v obci Zábřeh

4.2.1 Stav spolků v současné době

V březnu roku 2023 v obci Zábřeh působilo celkem 69 spolků¹⁰², které jsou registrovány v této obci. Některé z nich jsou však v likvidaci, jako je např. Práklub Zábřeh, Zábřeh – město pro třetí tisíciletí. Mezi neaktivní spolky se poté řadí FÉNIX ZÁBŘEH, Ostravský Zábřeh, Dětský svět Zábřeh, Vlastivědný spolek Zábřeh, Občanské sdružení Starý Zábřeh, HC SRŠNI ZÁBŘEH, TJ Zábřeh na Moravě, TJ LOKO Zábřeh, TJ Jiskra Zábřeh a jiné. Poté v obci působí 36 pobočných spolků. Spolky jsou v obci zaměřeny na různé oblasti. Tyto spolky se aktivně zapojují ve společenském dění v obci.

Nejvíce spolků v obci lze zařadit do sekce sportovní spolky. Nejvíce spolků se přitom zaměřuje na myslivost. Na ni se zaměřují 4 spolky. Poté se spolky zaměřují na mažoretky, a to také 4 spolky. Dále z analýzy vyplynulo, že jsou zde zastoupeny sporty typu fotbal a jiné známé (létání, šachy), ale i neznámé sporty (lakros).

- **Atletika Zábřeh**

Mezi větší sportovní spolky se řadí tedy v první řadě spolek Atletika Zábřeh. Spolek vznikl v roce 2004. Jeho cílem je podporovat realizaci lehké atletiky u široké veřejnosti. Poté je cílem spolku propagace a jiné související úkoly. V současné době má 173 členů. Spolek je pravidelně podporován ze strany Sportovního klubu Zábřeh a Českého svazu atletického. V roce 2020 získal klub příspěvek celkem ve výši 18 600 Kč. Kromě toho od města Zábřeh získal spolek v roce 2020 dotaci ve výši 32 000 Kč, od Olomouckého kraje 30 000 Kč. MŠMT v daném roce přispělo částkou 172 150 Kč na činnost spolku. Celkem tak činily dotace v roce 2020 234 150 Kč. Mimo to spolek také realizoval vlastní činnost. Získal tak příspěvky členské ve výši necelých 90 000 Kč, dary činily cca 50 000 Kč.¹⁰³

¹⁰² Justice: Výčet spolků, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: [https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24&nazev=zabreh&ico=&forma=spolek&polozek=500&typHledani=CONTAINS&jenPlatne=VSECHNY&utm_source=spolkovyrejstrik.cz&referral=spolkovyrejstrik.cz](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24&nazev=zabreh&ico=&forma=spolek&polozek=500&typHledani=CONTAINS&jenPlatne=VSECHNY&utm_source=spolkovyrejstrik.cz&referral=spolkovyrejstrik.cz)

¹⁰³ Atletika Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <http://www.atletika-zabreh.cz/wp-content/uploads/2021/10/Atletika-Z%C3%A1b%C5%99eh-V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-2020.pdf>

- **HC Zábřeh**

Další větší spolek, je spolek HC Zábřeh z. s., který byl zřízen v roce 2004. Zaměřuje své aktivity na členy spolku, přičemž realizuje amatérské hokejové soutěže. Své členy učí dodržovat základní etické, estetické a mravní pravidla při sportu. Zajišťuje informovanost široké veřejnosti o existenci spolku. Dále organizuje sportovní aktivity, spolupracuje s orgány města, vytváří podmínky k rozvoji mládeže a dětí v obci. Spolek má více než 100 členů. Informace o dotacích bohužel spolek neposkytuje.¹⁰⁴

- **Burčáci Zábřeh**

Další sportovní organizací je spolek Burčáci Zábřeh z. s. Tento spolek nemá webové stránky, kde by prezentoval informace o svých aktivitách. Spolek byl zřízen v roce 2003 a zaměřuje se, jak je patrné z obchodního rejstříku, na realizaci volnočasových aktivit spojených s pohybem, zejména při volejbale. Spolek pořádá různé akce, sportovní turnaje a také mezinárodní sportovní ples. Účastní se sportovních a společenských akcí nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí. Ve spolupráci s městem Zábřeh a dalšími státními i nestátními institucemi vytváří podmínky pro každoroční vyhlášení ankety sportovec roku. Pořádá společensko-sportovní akce pro občany města Zábřeh a blízkého okolí. K této činnosti využívá dotace, granty, sponzorské dary a příspěvky členů. Spolek vytváří značné množství vlastních prostředků. Celkem za prodej výrobků a služeb v roce 2016 získal spolek cca 160 000 Kč. Dotace byly ve výši cca 17 000 Kč. Novější data spolek neposkytuje.¹⁰⁵

- **Lacrosse Zábřeh**

Dalším spolkem je Lacrosse Zábřeh, z. s. Organizace vznikla v roce 1994. Smyslem spolku je rozvoj sportu, jako je český lakros, interkros, boxlakros. Poté je cílem výchova a ochrana mládeže. Z tohoto důvodu spolek realizuje také různé tábory pro děti a nejrůznější turnaje.¹⁰⁶

¹⁰⁴ AHL, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.ahl.cz/partneri/>

¹⁰⁵ Justice: Burčáci, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=817429>

¹⁰⁶ Lacrosse Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.lacrossezabreh.cz/pages/Kontakt/Kontakt.php>

- **Enduro Zábřeh**

V roce 2009 byl zřízen spolek s názvem ENDURO ZÁBŘEH, z. s. Cílem daného spolku je sdružovat zájemce o motocyklové sportovní aktivity. Směřuje své členy k odpovědnosti, ohleduplnosti a také k přátelství. V současné době má spolek 16 členů. V roce 2020 získal spolek dary ve výši 25 000 Kč. Jiné dotace na svou činnost nezískal. Protože však náklady spolku byly jen ve výši 19 000 Kč, byl spolek ziskový a mohl své zdroje užít do dalších let. Dary však ve spolku nejsou pravidlem. Např. v roce 2019 spolek nezískal žádné dary, ale dotaci, a to ve výši 11 000 Kč.¹⁰⁷

- **Sportovní kluby Zábřeh**

Spolek, který se dále zaměřuje na sport, nese označení Sportovní kluby Zábřeh, z. s. Vytvořen byl v roce 2003. Spolek se zaměřuje na provozování sportovních, tělovýchovných a turistických aktivit, vytváří široké možnosti užívání svých a pronajatých sportovišť pro zájemce z řad veřejnosti, zejména pak mládeže. V roce 2020 získal spolek dotaci ve výši 1 158 tis. Kč. Poté získal dary ve výši 49 000 Kč.¹⁰⁸

- **Lezci Zábřeh**

Jedním ze starších spolků je spolek Lezci Zábřeh, z. s., který byl zřízen v roce 2009. Základním cílem spolku je realizovat sportovní aktivity v oblasti lezení na umělých stěnách, sportovního lezení a boulderingu. Původně byl spolek zřízen partou lidí, která ráda leze po horách, stěnách, skálách. V zimě však neměli členové spolku kde realizovat své oblíbené aktivity, a proto se spolek rozhodl vybudovat moderní lezecké centrum, a to v zábřežském stadionu. V roce 2021 byl také otevřen v rámci spolku kroužek pro děti a mládež. V současné době má 30 členů. Jsou to děti od 5 do 16 let.¹⁰⁹ V roce 2020 spolek vytvořil prodejem vlastních výrobků a služeb zisk ve výši 42 700 Kč. Členské příspěvky byly ve výši 11 000 Kč. Žádné dotace spolek nezískal.¹¹⁰

¹⁰⁷ Justice: Enduro, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=69869651&subjektId=819955&spis=878568>

¹⁰⁸ Justice: Sportovní kluby Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=71192543&subjektId=817162&spis=875774>

¹⁰⁹ Lezci, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.lezcizabreh.cz/lezecke-krouzky>

¹¹⁰ Justice: Lezci, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=70856120&subjektId=819911&spis=878524>

- **Sportovní klub Sulko Zábřeh**

Na oblast fotbalu se zaměřuje Sportovní klub SULKO Zábřeh, z. s. Je to jeden z nejstarších spolků, který byl zřízen již v roce 1919. V roce 1948 se klub přejmenoval na Tělovýchovnou jednotu Jiskra Zábřeh. V roce 1952 se přejmenoval klub na TJ Spartak, aby se v roce 1955 vrátil k názvu Jiskra. Již v roce 1956 se opět přejmenoval na TJ Slovan, kdy měl oddíl již 6 družstev. V roce 1956 vykázala ve městě značný vzestup lehká atletika, což vedlo k přípravám a poté k vybudování nového sportovního areálu, který byl dobudován v roce 1960. Od roku 1992 vypustila TJ ze svého názvu ČSAO zrušením tohoto podniku. Od roku 1994 se oddíl vyčlenil z bývalé TJ a po dlouhých letech se osamostatnil do samostatného FK UNO s právní subjektivitou. Vstupem nového generálního sponzora firmy SULKO s.r.o. byl spolek v roce 2003 přejmenován na SK SULKO. Kromě mužů je do soutěží přihlášen dorost starší a mladší v MSDD, žáci A (starší+mladší) v krajském přeboru, žáci B v okresním přeboru, dále hrají v pravidelné soutěži dvě přípravky v krajské soutěži a mladší příprava hraje okresní přebor. Celkem je tedy 9 přihlášených družstev.¹¹¹ Z pohledu financí je možné uvést, že provozní dotace byly v roce 2020 ve výši 1 189 tis. Kč. Přijaté příspěvky byly ve výši 484 tis. Kč. Tržby za vlastní činnost byly ve výši 290 tis. Kč.¹¹²

- **Junák**

V roce 1994 byl zřízen spolek Junák, jehož posláním je v souladu s principy a metodami stanovenými zakladatelem skautského hnutí Robertem Baden-Powellem a zakladatelem českého skautingu A. B. Svojsíkem – podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí. Přitom v Zábřehu, obdobně jako v jiných městech, vznikl tento spolek mnohem dříve, a to v roce 1945. V současné době sdružuje dohromady 6 oddílů působících nejen v obci Zábřeh, ale i v Hoštejně, Štítech či Horních Studénkách. Dohromady čítá kolem 200 členů ve věku od 4 let. V roce 2018 zakoupil spolek chaty a kapličky sv. Martina v Olšanských horách.

¹¹¹ Fotbal Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <http://fotbalzabreh.cz/historie-klubu/>

¹¹² Justice: Fotbal, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=70856120&subjektId=819911&spis=878524>

Objekt byl zrekonstruován, je zpřístupněn široké veřejnosti. Díky tomu tak zůstala zachována tato historická památka, ve které se koná tradiční Svatomartinská pouť.¹¹³

- **Ostatní spolky**

V rámci této diplomové práce není možné popsat všechny spolky, které v obci působí. Kromě výše uvedených zde tedy působí i další spolky. Spolek NK Zábřeh je spolek podporující rozvoj nohejbalu a tělesné výchovy jako celku. Zřízen byl v roce 2001. Dalším menším spolkem, je Kuželkářský klub Zábřeh, který byl zřízen v roce 1994. Zaměřuje se na provozování sportu v podobě kuželek. Členové se tak pomocí spolku zapojují do sportovních, tělovýchovných aktivit. V roce 2012 byl zřízen spolek RC Team Zábřeh. Jedná se o spolek zaměřující se na rozvoj modelářství v amatérské i závodní činnosti. Ve své činnosti klade důraz na prosazování zájmů a potřeb svých členů a tyto sdružuje. Ve stejném roce byl zřízen spolek Mažoretky Zábřeh. Cílem spolku je organizace zájmové činnosti v oblasti mažoretkového a tanečního sportu. Je řízen pěti členy. Dále je na daný sport zaměřen také spolek Mažoretky Severovýchod Zábřeh, z. s. V roce 2019 vznikl další spolek, zaměřující se na činnost mažoretek. Jedná se o spolek Dream – Zábřeh z. s. Nejmladší spolek je spolek DANIMA Zábřeh, z. s., který má charakter dobrovolného zájmového spolku lidí, kteří provozují volnočasové sportovní a taneční aktivity dětí a mládeže zaměřené také na mažoretkový sport. V roce 1999 byl zřízen TOPaTOM Zábřeh, z. s., který je zaměřen na realizaci volnočasových aktivit pro mládež. Na organizaci aktivit v oblasti volejbalu se zaměřuje Volejbalový sportovní klub Zábřeh, z. s. Je to amatérský sportovní klub. Činnost klubu pravidelně podporuje Olomoucký kraj, Národní sportovní agentura a město Zábřeh. Obdobně jako ve většině obcí, tak i ve sledované obci Zábřeh, působí Myslivecký spolek Homola – Zábřeh, Myslivecký spolek Dolní Benešov a Zábřeh, Myslivecký spolek "Vlčí doly" Zábřeh, Myslivecký spolek Vlčina z. s. Na oblast vodních sportů se zaměřuje spolek Vodní sporty Zábřeh na Moravě, z. s. Na oblast plavání je v obci zaměřen spolek Plavecký klub Zábřeh, z. s. Klub stolního hokeje Sever Zábřeh z. s. zaměřuje své aktivity na specifickou sportovní oblast, kterou je stolní hokej. Další specifickou oblastí, na které se zaměřuje další spolek, je oblast šermu. Jedná se o Šermířský spolek Zábřeh. Další méně známý spolek, je Šachový spolek ŠK 1921 Zábřeh z. s., který zde působí již také řadu let. HORSE AR Team z. s. vznikl v roce

¹¹³ Skauti, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://skalicka.skauting.cz/>

2004. V oblasti zájmu stojí chov koní plemene arabský plnokrevník a jiná plemena. Jeho členové realizují sportovní a závodní jízdu na koních, využívají koně v agroturistice. Český rybářský svaz, z. s., místní organizace Zábřeh na Moravě, působí od roku 1991, přičemž kořeny sahají již do poloviny 20. století. Dalším spolkem, který působil v obci již začátkem 20. století, a který byl opět zřízen v roce 1990, je spolek Sokol, zaměřující se na organizace nejrůznějšího sportu.¹¹⁴

- **Sociální oblast**

Při analýze spolků v obci bylo zjištěno, že další významnou oblastí, ve které spolky působí, je oblast sociální. V dané oblasti působí pobočný spolek s názvem Svaz tělesně postižených v České republice z. s. místní organizace Zábřeh. Jeho cílem je sledovat a vyhodnocovat legislativní a jiná opatření ve prospěch osob s tělesným postižením a v případě potřeby iniciovat opatření k nápravě zjištěných nedostatků. Dále organizace poskytuje služby sociálního charakteru. Spolupracuje při zajištění bezbariérovosti staveb, dopravy a zlepšování životního prostředí pro osoby s omezenou schopností pohybu.¹¹⁵ Provozní dotace jsou ve výši 3 830 tis. Kč. Příspěvky byly ve výši 3 197 tis. Kč. Tržby byly ve výši 119 tis. Kč. Tyto částky jsou však za celou Českou republiku.¹¹⁶

- **Náboženské spolky**

Další oblastí, ve které působí spolky ve sledovaném regionu, je oblast náboženská. Zde působí Farní muzeum Zábřeh, z. s. Tento spolek působí pod Římsko-katolickou farností. Cílem spolku je provozovat muzeum, které bylo založeno v roce 1996. Smysl tohoto spolku je tedy patrný v oblasti umělecko-historického dědictví. Spolek svým způsobem má pozitivní vliv na lidskou sounáležitost. Muzeum jako takové je pramenem civilizace, neboť zachovává povědomí každé jednotlivé generace o její vlastní minulosti a nabízí jí možnost předat své dílo potomstvu.¹¹⁷

¹¹⁴ Justice: Sportovní kluby Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=71192543&subjektId=817162&spis=875774>

¹¹⁵ Svaz tělesně postižených v České republice, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://svaztp.cz/>

¹¹⁶ Svaz tělesně postižených v České republice: Dotace, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: https://svaztp.cz/wp-content/uploads/vyrocní_zprava_2020-final.pdf

¹¹⁷ Farní muzeum Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <http://rkfabreh.rps.cz/projekty.html>

- **Kulturní spolky**

Do kulturních spolků je možné zařadit v první řadě spolek Moravia Big Band Zábřeh, z. s. V rámci spolku působí mladí hudebníci a zpěváci ze Zábřehu a jeho okolí. Ti vytváří swingový orchestr, který v roce 2009 oslavil své 25. výročí aktivní činnosti. Během své dlouholeté existence se úspěšně zúčastňoval hudebních přehlídek, koncertů a festivalů na mnoha místech v tuzemsku i v zahraničí. Je také spolupořadatelem swingového a jazzového festivalu JAZZ IN HALL v zábřežské tenisové hale, na němž účinkovali přední jazzmani, zpěváci a špičkové hudební formace.¹¹⁸ Spolek je podporován Olomouckým krajem i obcí Zábřeh. V poslední dostupné výroční zprávě je patrné, že dotace se pohybují kolem 50 000 Kč ročně. Za prodej výrobků a služeb (vstupenky na koncerty) získal spolek cca 37 000 Kč.¹¹⁹

V kulturní oblasti existuje další spolek, s názvem Dechový orchestr Zábřeh, z. s. I zde se jedná spolek hudebníků, kteří působí pod Lubomírem Vepřkem, který spolek v roce 1997 založil. Navázal tak na tradici orchestru, jehož historie sahá několik desítek let zpět. Prvního vystoupení se účastnilo 17 členů. Dnes má spolek kolem 60 členů. Za velmi krátkou dobu své existence orchestr zasáhl do podvědomí domácího, ale i regionálního publika. Pravidelně účinkuje na akcích pořádaných ZUŠ a městem Zábřeh, zúčastňuje se festivalů, soutěží dechových orchestrů v tuzemsku i v zahraničí a kulturně rozvíjí region o akce, které sám pořádá. Pravidelně členové spolku vyhrávají různé soutěže. Spolek získal také v roce 2016 ocenění Olomouckého kraje za přínos v oblasti kultury.¹²⁰ Díky tomu, že je spolek podporován krajem i obcí, získává pravidelně různé dotace. V roce 2020 získal spolek dotaci v rozsahu 619 tis. Kč. Poté spolek získal dary ve výši 150 tis. Kč. Kromě toho získal spolek tržby z prodeje vlastních výkonů a služeb. V hlavní činnosti činily tržby 987 tis. Kč a ve vedlejší činnosti byly v rozsahu 137 tis. Kč.¹²¹

¹¹⁸ Moravia Big Band Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.moraviabigband.cz/#onas>

¹¹⁹ Justice: Moravia Big Band Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=51299120&subjektId=821352&spis=879966>

¹²⁰ Dechový orchestr Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.dechovyorchestrzabreh.cz/>

¹²¹ Justice: Dechový orchestr Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=63560641&subjektId=819676&spis=878289>

Trubači Zábřeh, z. s. je spolek žen, které hrají na lesní roh. Spolek byl založen v roce 2006. Všichni členové jsou absolventy ZUŠ Zábřeh. Tento spolek má řadu různých sponzorů, mezi nejznámější se řadí firma CZC.¹²²

- **Ostatní spolky**

Do dané kategorie spolků je možné zařadit spolek Hnízdo, Mateřské a rodinné centrum Zábřeh. Tento spolek se snaží svépomocí snížit patologické jevy v rodině a ve společnosti. Poskytuje poradenství v oblasti potřeb rodiny, organizuje programy pro aktivaci rodin a nabízí různé vzdělávací programy jak pro děti, tak i pro jejich rodiče. Spolek vznikl v roce 1998, jako nápad dvou matek na rodičovské dovolené. V současné době sídlí na náměstí v moderních prostorech. Konkrétně služby poskytuje 12 žen. Spolek je podporován obcí Zábřeh, Charitou Zábřeh, Farností Zábřeh, Poté ji podporuje i firma Mobile Solutions a Pramet Tools. Město Zábřeh Poskytlo v roce 2020 dotaci ve výši 95 000 Kč. Vlastní činností získal spolek příjmy ve výši cca 29 000 Kč. Dary byly ve výši 20 500 Kč.

KoZa Zábřeh je spolek zřízený v roce 2015. Jedná se o novější spolek, jehož cílem je zlepšovat prostředí města, vytvářet lokality přístupné veřejnosti, spravované a obhospodařované komunitním způsobem. AGILITY ZÁBŘEH, z. s. je spolek, realizující veškeré činnosti se vztahem k agility a psím sportům. Spolek vznikl v roce 2018.¹²³ Nedostatek míst v mateřské škole je řešen pomocí spolku Mateřská škola Malíček. Jedná se o soukromou mateřskou školu, která poskytuje péči pro děti od 2 do 6 (7) let. Děti mají v dané mateřské škole širokou nabídku činností a množství zajímavých pomůcek, které vedou k rozvoji potenciálu a učí se spoustě novým dovednostem.¹²⁴

Jedním z nejviditelnějších spolků je poté spolek Sbor dobrovolných hasičů v Ostravě – Zábřehu. Jeho historie spadá do roku 1890. Jeho členové se zaměřují na ochranu životů, zdraví a majetku obyvatel při požárech a poskytování účinné pomoci při mimořádných událostech.

¹²² Trubači Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL:<http://www.trubacizabreh.cz/nasi-sponzori.htm>

¹²³ KoZa Zábřeh, [cit. 24.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.detail.cz/subjekt/4662822-koza-zabreh-z-s-krumpach-1949-23-zabreh/>

¹²⁴ MŠ Malíček, [cit. 24.2.2023]. Dostupné z URL:<http://www.msmalicek.cz/>

4.2.2 Podpora obce

Jak již bylo poukázáno v teoretické části práce, činnost spolků je závislá ve značné míře na podpoře jiných subjektů. Spolky se tak snaží pro svou činnost získávat dotace a dary. Při jejich získávání však mají mnohdy problémy. V případě, že hodlají investovat do objektů, ve kterých působí nebo o něž se starají, narážejí na podmínku, že k dotacím musejí dodat část svých prostředků, což je také výrazným problémem. Na což zastupitelé obce v minulosti reagovali a pomohli spolkům tím, že poskytly dotace ve výši 1 700 000 Kč jako možnost dofinancovat zbylou část pro získání dotace. Město tak učinilo v roce 2015.¹²⁵

Do oblasti sportu věnovala obec v roce 2020 v rámci projektu Program v oblasti sportu 270 000 Kč. Obdobný rozpočet byl patrný až do roku 2023, kdy došlo k růstu na 310 000 Kč.¹²⁶ Do oblasti kultury a volného času obec směřovala v projektu Program v oblasti kultury v roce 2020 340 000 Kč. V roce 2023 byl rozpočet navýšen na 350 000 Kč.¹²⁷ Předpokládaný celkový objem peněžních prostředků vyčleněných v rozpočtu města Zábřeh na rok 2020 na podporu subjektů vyvíjejících činnost v sociální oblasti na území města Zábřeh odpovídá částce 170 000 Kč.¹²⁸ Od roku 2022 se dotace zvýšily na 180 000 Kč.¹²⁹

V rámci tohoto projektu se dotace neposkytuje organizacím, u kterých je zřizovatelem město Zábřeh. Na poskytnutí dotace není právní nárok a nemusí být dotace poskytnuty. O poskytnutí dotace rozhoduje rada či zastupitelstvo města. Dotace je vydána na základě smlouvy o jejím poskytnutí. Žadatel musí předložit žádost o dotaci. K tomu musí být přiložen výpis z obchodního rejstříku, rozpočet žadatele na příslušný kalendářní rok a jiné.

¹²⁵ Rozpočet obec Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL:

<https://www.zabreh.cz/hospodareni%2Da%2Dfinance/ds-1116/p1=1732>

¹²⁶ Dotace v obci Zábřeh, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL:

<https://www.zabreh.cz/dotace%2Dz%2Drozpocet%2Dmesta%2Dzabreh%2Dna%2Drok%2D2022/ds-1685/archiv=0&p1=1732>

¹²⁷ Dotace v obci Zábřeh, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL:

<https://www.zabreh.cz/dotace%2Dz%2Drozpocet%2Dmesta%2Dzabreh%2Dna%2Drok%2D2022/ds-1685/archiv=0&p1=1732>

¹²⁸ Dotace v obci Zábřeh, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL:

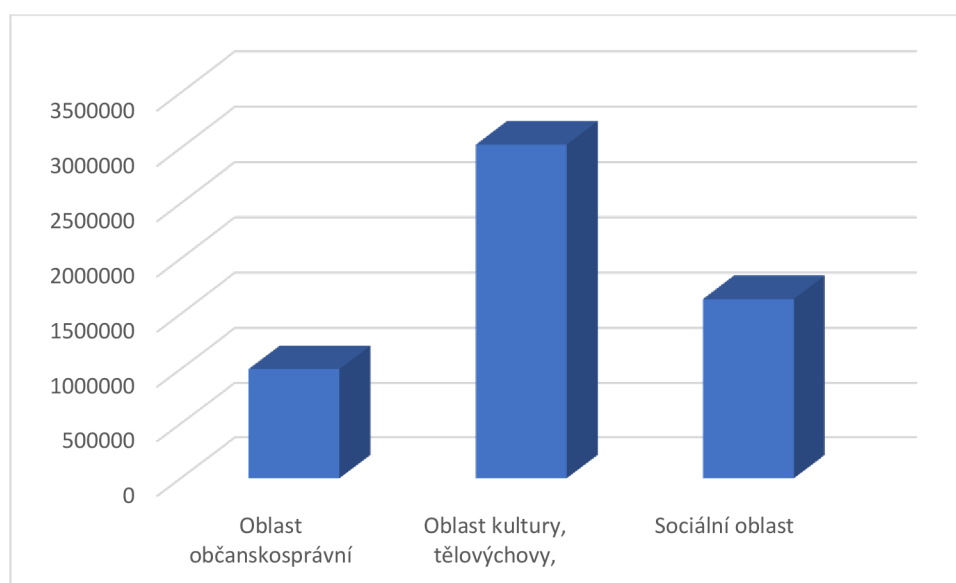
<https://www.zabreh.cz/dotace%2Dz%2Drozpocet%2Dmesta%2Dzabreh%2Dna%2Drok%2D2022/ds-1685/archiv=0&p1=1732>

¹²⁹ Dotace v obci Zábřeh, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL:

<https://www.zabreh.cz/dotace%2Dz%2Drozpocet%2Dmesta%2Dzabreh%2Dna%2Drok%2D2022/ds-1685/archiv=0&p1=1732>

Při hodnocení žádosti se hodnotí kritérium přijatelnost projektu (Je žadatel způsobilý v rámci Programu? Byla žádost doručena v čas? Je projekt v souladu s důvody a cíli? Bude projekt realizován na území města?) a kritérium splnění formálních náležitostí (je žádost vyplněna správně? Je na předepsaném formuláři? Je žádost úplná? Je podepsána statutárním zástupcem? Má všechny přílohy?).¹³⁰

Z rozpočtu města Zábřeh bylo dále zjištěno, že na podporu občansko-správní bylo směřováno celkem 1 000 000 Kč. Zde byly finance směřovány Svazu dobrovolných hasičů v různých obcích Zábřehu. V oblasti kultury podpořila obec Dechový orchestr částkou 70 000 Kč, Moravia Big Band částkou 50 000 Kč. Spolek SK Sulko byl podpořen částkou 400 000 Kč a dále částkou 300 000 Kč (mládež). TJ Sokol byl podpořen 200 000 Kč. Celkem byla na oblast kultury a sportu věnována částka 3 030 000 Kč. Poté byl podpořen spolek Hnízdo ve výši 95 000 Kč, Charita ve výši 1 250 000 Kč. Celkem tak do oblasti sociální bylo směřováno 1 635 000 Kč. Konkrétní rozpočet je také znázorněn v grafu.

Graf 9 Rozdělení financí z rozpočtu obce Zábřeh v roce 2020, zdroj vlastní zpracování

¹³⁰ Rozpočet obec Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zabreh.cz/hospodareni%2Da%2Dfinance/ds-1116/p1=1732>

4.3 Spolková činnost v obci Mohelnice

4.3.1 Stav spolků v současné době

V současné době působí na území obce Mohelnice 28 spolků. Tyto spolky se podílejí na pořádání mnohých sportovních i kulturních akcí, kterých se účastní občané města i okolních obcí. Některé spolky, které jsou sice zapsány v obchodním rejstříku, již však nerealizují svou činnost, jako je např. Hokejový klub Mohelnice. Poté v obci existuje 13 pobočných spolků. Obdobně jako v obci Zábřeh, i zde spolky působí v různých oblastech. V první řadě se jedná o spolky v oblasti sportu.

- **FK Mohelnice**

V obci působí v první řadě spolek FK Mohelnice. Spolek vznikl v roce 1995, přitom založen byl původně v roce 1946. Spolek je zaměřen na provozování fotbalu. Zapojuje se každý rok do sportovních soutěží Fotbalové asociace České republiky. Vytváří široké možnosti využívání svých sportovišť pro zájemce z řad veřejnosti, zejména pak mládeže. Spolek podporují různí sponzoři, jako je Olomoucký kraj, Mohelnice, MŠMT, Firma Litovel a jiné.¹³¹ Celkem tak spolek získal v roce 2020 dotace ve výši 2 104 tis. Kč. Příspěvky na provoz byly ve výši 53 000 Kč. Dary byly ve výši 17 000 Kč. Za své služby a výkony získal spolek příjmy ve výši 139 000 Kč z hlavní činnosti a 208 000 Kč z vedlejší činnosti.¹³²

- **FBC Mohelnice**

Další organizací, která má povahu spolku, je FBC Mohelnice. Jedná se o klub florbalový, který prošel velkým rozvojem, protože od několika naděnců se spolek stal sdružením více než 200 členů, kteří jsou aktivní. Klub je podporován Olomouckým krajem i městem Mohelnice.¹³³ I dotace tohoto většího spolku jsou vysoké. V roce 2020 spolek získal dotace ve výši 952 tis. Kč. Přijaté příspěvky byly ve výši 180 tis. Kč. Tržby za vlastní výkony a služby byly ve výši 34 000 Kč. Ty byly získány jen v rámci hlavní činnosti.¹³⁴

¹³¹ FK Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <http://www.fkmohelnice.cz/>

¹³² Justice: FK Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=66273354&subjektId=814474&spis=873085>

¹³³ FBC Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.fbcmohelnice.cz/>

¹³⁴ Justice: FBC Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=67333262&subjektId=821062&spis=879676>

- **Table Tennis Club Mohelnice**

Table Tennis Club Mohelnice náleží mezi starší organizace, protože byla zřízena již v roce 1993. Zaměřuje se na provozování sportu a obdobnou činnost v rámci zapojení do sportovních a tělovýchovných aktivit. Vytváří široké možnosti užívání svého sportoviště pro zájemce z řad veřejnosti. Celkem má spolek 47 členů.¹³⁵ V roce 2020 získal spolek dotace ve výši 80 000 Kč. Přijaté členské příspěvky byly v rozsahu 35 000 Kč a přijaté dary byly v rozsahu 51 000 Kč.¹³⁶

- **TK Mohelnice**

Na tenis se v obci zaměřuje i další spolek, kterým je TK Mohelnice. Tento oddíl realizuje široké spektrum činností na antukové dvorce v letní sezóně a na umělém povrchu v zimě. Spolek vznikl v roce 2017. V rámci spolku je realizována také tenisová škola pro děti od 4 do 15 let. Pravidelně pořádá spolek v letních měsících tábory pro děti.¹³⁷ Dotace uvedeného spolku byly ve sledovaném roce 2020 vysoké. Celkem získal klub v roce 2020 dotaci ve výši 735 tis. Kč. Přijaté příspěvky byly ve výši 281 tis. Kč. Z toho byly dary ve výši 77 000 Kč. Spolek získal v rámci své vedlejší činnosti tržby, a to ve výši 180 tis. Kč.¹³⁸

- **Karate Mohelnice**

Spolek Karate Mohelnice původně vznikl v roce 1988. Postupem času došlo k poklesu počtu členů z cca 120 na cca 50. S nižším počtem osob došlo na druhou stranu k růstu kvality technik karate. Při výcviku je přísně dodržována etika v dojo a vzájemná úcta senseie a žáků. Pravidelně se klub účastní různých soutěží, např. v Mohelnici, v Opavě. Pro své členy pravidelně realizuje různé akce, např. pálení čarodějnic, bruslení. Daný

¹³⁵ Table Tennis Club Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://iscus.cz/web/sportovni-subjekty/3809123>

¹³⁶ Justice:TK Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=69980343&subjektId=813610&spis=872221>

¹³⁷ Tenis Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.tenismohelnice.cz/>

¹³⁸ Justice: TK Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=74032967&subjektId=958802&spis=1056115>

spolek podporuje město Mohelnice, firma Siemens.¹³⁹ Příjmy klubu byly v roce 2020 ve výši 90 600 Kč. Byly tvořeny dary a dotacemi.¹⁴⁰

- **FC Juventus Mohelnice**

FC Juventus Mohelnice byl zapsán do obchodního rejstříku v roce 1990. Jedná se o místní fotbalový klub. Úspěchy členů klubu jsou velké. Klub se pravidelně účastní různých fotbalových soutěží, jako je např. Šumperk – okresní přebor mužů.¹⁴¹ Tento menší spolek získal dotace v roce 2020 ve výši 12 000 Kč. Přijaté členské příspěvky v daném roce činily 10 000 Kč. Z vlastních výkonů a služeb získal spolek celkem 9 000 Kč, z čehož bylo 7 000 Kč získáno z vedlejší činnosti.¹⁴²

V obci Mohelnice existuje také řada jiných sportovních spolků. Obdobně jako v Zábřehu, tak i v Mohelnici existují spolky, které se zaměřují na činnost mysliveckou. Jedná se o Myslivecký spolek Pozorka Mohelnice z. s. Spolek se zaměřuje na společné provádění myslivosti v honitbě, a to od roku 1992.¹⁴³ Šachový klub Mohelnice vznikl v roce 1997. Spolek se zaměřuje na pěstování hry v šachách a sdružování zájemců o šachový sport. Součástí je i propagace a popularizace šachového sportu na veřejnosti, školách i volnočasových střediscích mládeže.¹⁴⁴ MTB team Mohelnice vznikl v roce 2007. Sdružuje jedince, kteří mají zájem o cyklistiku. Snaží se zpřístupnit tento sport široké veřejnosti a vést osvětovou činnost v oblasti sportu a cyklistiky.¹⁴⁵ JK PEGAS Mohelnice vznikl v roce 1995. Cílem spolku je jezdecký sport. Ve spolku jsou tedy sdruženy osoby, které dodržují základní, odborné a mravní pravidla pro péči o koně.¹⁴⁶ Mezi další spolky se poté řadí Plavecký klub Mohelnice, který vznikl v roce 2012. Cílem klubu je podporovat

¹³⁹ Karate Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL:

<https://www.karatemohelnice.cz/domains/karatemohelnice.cz/nabor-novych-clenu>

¹⁴⁰ Justice: Karate Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=71899211&subjektId=821215&spis=879829>

¹⁴¹ FC Juventus Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.sportmap.cz/club/fotbal/fc-juventus-mohelnice>

¹⁴² Justice: FC Juventus Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=66273303&subjektId=811608&spis=870219>

¹⁴³ Justice: Pozorka Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=796694&typ=PLATNY>

¹⁴⁴ Justice: Šachový klub Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=818776&typ=PLATNY>

¹⁴⁵ Justice: MTB team Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=818802&typ=PLATNY>

¹⁴⁶ Justice: JK PEGAS Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=814360&typ=PLATNY>

a organizovat sportovní činnost dětí, mládeže a dospělých, zvláště v oblasti plaveckých sportů.¹⁴⁷ Basketbalový klub Mohelnice se zaměřuje na vytvoření podmínek pro realizaci basketbalových sportovních aktivit. Pomocí těchto aktivit je poskytována kvalitní náplň volného času a pohybový rozvoj pod vedením zkušených a kvalifikovaných trenérů. Cílem je tak poskytnout zájemcům sportovní vyžití včetně účasti v organizovaných soutěžích.¹⁴⁸ Smyslem sportovního klubu TURISTIKA MOHELNICE je provozovat sportovní a turistické aktivity, osvětovou aktivitu, vytvářet materiální a tréninkové podmínky nejen pro členy spolku, ale i pro další zájemce z řad veřejnosti a mládeže. Spolek vznikl v roce 2010.¹⁴⁹ V roce 1990 vznikl spolek Plavecké sporty Mohelnice. Spolek se zaměřuje na rozvoj masové tělesné kultury, umožňuje tělovýchovné zapojení nejširším vrstvám veřejnosti, zejména pak mládeži.¹⁵⁰ Další sportovně zaměřený spolek je spolek JEHLAN Mohelnice. Je to spolek, který se zaměřuje na organizování a výkon činnosti zájmové, sportovní, kulturní, taneční. Spolek vznikl v roce 2003.¹⁵¹ Další organizací je Spolek DG Dolphins Mohelnice. Cílem je provozovat sport a obdobnou činnost v rámci zapojení do sportovních, tělovýchovných a turistických aktivit. Tuto činnost organizuje a vytváří pro ni materiální a tréninkové podmínky. Spolek vznikl teprve v loňském roce.¹⁵² Kromě toho působí v obci také tělovýchovná jednota Sokol. Jeho základní jednotkou je Česká obec sokolská. Cílem jednoty je přispívat ke zvyšování duchovní, kulturní a fyzické úrovně naší demokratické společnosti prostřednictvím tělesné výchovy a sportu, výchovy k mravnosti, společenské a kulturní činnosti v Mohelnici a Mohelnickém regionu. Tělocvičná jednota Sokol Mohelnice byla založena roku 1921. Tehdy měla 67 členů. V současné době je počet členů mnohem vyšší a čítá kolem 200.¹⁵³

¹⁴⁷ Justice: Plavecký klub Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=821858&typ=PLATNY>

¹⁴⁸ Justice: Basketbalový klub, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=812035&typ=PLATNY>

¹⁴⁹ Justice: Turistika Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=820277&typ=PLATNY>

¹⁵⁰ Justice: Plavecké sporty Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=811568&typ=PLATNY>

¹⁵¹ Justice: Jehlan Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=817335&typ=PLATNY>

¹⁵² Justice: DG Dolphins Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=1189226&typ=PLATNY>

¹⁵³ Sokol [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.sokolmohelnice.cz/>

- **Kulturní spolky**

Kromě sportu se zaměřují místní spolky také na kulturu. V dané oblasti působí Spolek ručních řemesel Mohelnice, který vznikl v roce 2008. Cílem je uchovat a dále šířit vzdělání v oboru tradičních řemesel a pro současný a moderní styl vyhledávat a rozvíjet i méně známe či zapomenuté techniky. Členové spolku tak pravidelně vytváří výrobky, jsou organizovány různé akce, jako je např. Roční Týden řemesel.¹⁵⁴

- **Ostatní spolky**

Velmi důležitým spolkem je také MAS Mohelnicko. V rámci daného spolku se spočují nejen občané, ale i jiné neziskové organizace a podniky soukromé podnikatelské sféry. Smyslem všech místních akčních skupin je spolupracovat na rozvoji venkova, zemědělství a napomáhat při získávání finanční podpory z EU a z národních programů. Místní akční skupina Mohelnicko sdružuje v současné době 32 členů. Z veřejné správy se jedná o Město Mohelnice, město Úsov, město Loštice a 11 menších obcí. Ze soukromého sektoru zde působí např. Spolek ručních řemesel Mohelnice, Autoklub Mohelnice, TJ Sokol, Futurpol a jiné. Spolek byl založen v roce 2007. Za tuto dobu přinesl pro region cca 9 mil. Kč. Mezi konkrétní projekty, je možné zařadit např. nové muzejní expozice. Ty směřovaly k rozvoji turistického ruchu a kulturních akcí v regionu, k podnícení zájmu spoluobčanů o dění ve svém okolí a zapojení se do budování těchto expozic. V roce 2020 získal spolek tržby ve výši 35 000 Kč. Členské příspěvky byly ve výši cca 99 000 Kč. Spolek získal poté dotaci od MŠMT v rámci projektu MAP II ve výši 2 229 790 Kč. Od MMR získal v rámci projektu SCLLD finance ve výši 1 049 480 Kč. Z MAS Šternberk byla získána dotace ve výši 10 746 Kč.¹⁵⁵

Poté působí ve městě také mateřské centrum. Jedná se o Mateřské centrum Ovečka Mohelnice a Mateřské centrum Hubert Mohelnice. První zmíněné centrum Ovečka, posiluje rodinné vztahy a odstraňuje sociální izolaci rodičů na mateřské či rodičovské dovolené, zvyšuje jejich sebevědomí a profesní orientaci, a to pomocí nabídky rodinných, výchovně-vzdělávacích a kulturních programů pro rodiče a děti. Prostřednictvím svých

¹⁵⁴ Spolek řemesel, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.facebook.com/groups/551269518708434/>

¹⁵⁵ MAS Mohelnicko, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <http://www.masohelnicko.cz/assets/vyrocnizpravy/Vyrocnizprava-2020-final.pdf>

aktivit se centrum snaží podpořit smysluplné trávení volného času celé rodiny.¹⁵⁶ Druhé mateřské centrum nabízí pro rodiny s dětmi hernu pro děti do 6 let, mini školní aktivity a jiné.¹⁵⁷

Spolek Mlýnek ZŠ Mohelnice vznikl v roce 2018. Účelem spolku je finančně podporovat a rozvíjet ZŠ města Mohelnice v Olomouckém kraji a také sjednotit výchovné působení školy a rodiny. Dále je cílem pomoci základním školám při plnění jejich poslání, při komunikaci se státní správou, samosprávou a rodiči. Dále pomáhá školám při přípravách a organizování školních akcí, získávání a poskytování finanční podpory školám a jejím žákům.¹⁵⁸ Do ostatních spolků se řadí především také Dobrovolný svaz hasičů. Je to jeden z nejstarších spolků na území města Mohelnice. Vznikl v roce 1875. V současnosti má soubor 24 členů. Z toho 9 členů je zaměstnáno jako hasiči z povolání, tedy v hlavním pracovním poměru.¹⁵⁹

- **Spolky v oblasti sociální**

V oblasti sociální působí v obci spolek Sklíčko Mohelnice. Organizace vznikla v roce 1997. Cílem spolku je naplňovat společný zájem, kterým je prosazování principu integrace osob se zdravotním postižením do společnosti. Zprostředkovat a posilovat spolupráci osob pečujících o osoby se zdravotním postižením a jejich zákonných zástupců s příslušnými státními orgány, odborníky, sociálními pracovníky a pracovníky v sociálních službách.¹⁶⁰

4.3.2 Podpora obce

Město Mohelnice každým rokem ze svého rozpočtu přispívá na místní spolky a spolkový život. Zastupitelé města jsou si tak pravděpodobně vědomi důležitosti spolků pro život místních obyvatel.

¹⁵⁶ Mateřské centrum Ovečka, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://charitausti.cz/jak-pomahame/centrum-pro-rodinu-ovecka/materske-centrum-ovecka/>

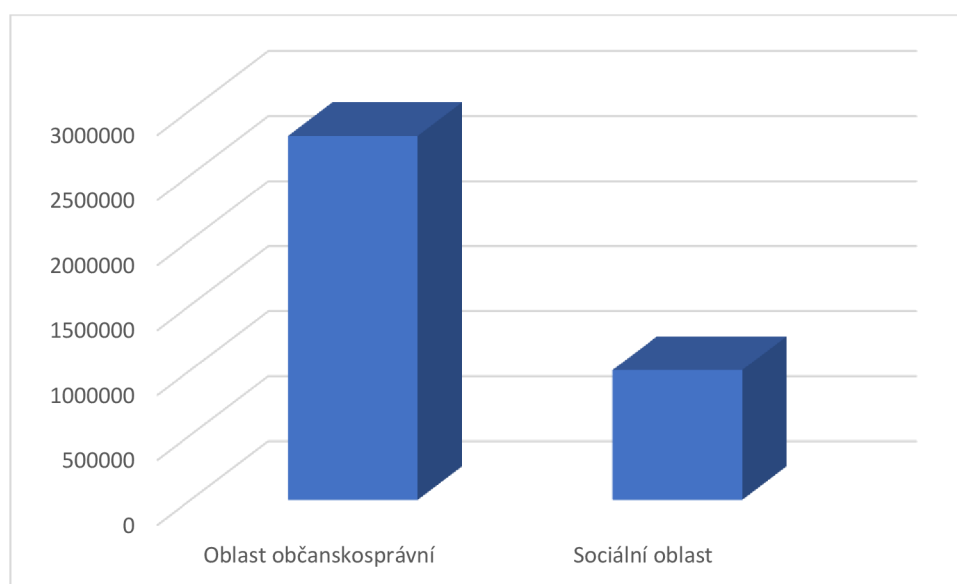
¹⁵⁷ Mateřské centrum Hubert Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://mohelnicek.cz/>

¹⁵⁸ Spolek Mlýnek ZŠ Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zsmlynska.cz/ostrole/spolek-mlynek-zs-mohelnice>

¹⁵⁹ Spolek Mlýnek ZŠ Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zsmlynska.cz/ostrole/spolek-mlynek-zs-mohelnice>

¹⁶⁰ Sklíčko Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://katalog.mohelnice.cz/detail-sluzby/20/sklicko-mohelnice-z.s.>

V roce 2020 byly poskytnuty dotace sportovním a kulturním spolkům ve výši 2 800 000 Kč. Sportovním spolkům bylo směřováno cca 65 % z této částky. Tato částka obsahuje dotace na činnost mládeže v oblasti sportu a na podporu jednorázových nebo opakujících se akcí (grantů). Došlo tak k meziročnímu navýšení výdajů o 100 000 Kč, a to na nový program na podporu trenérů s licenci, kteří pracují s dětmi a mládeží. Zbylá část byla směřována kulturním kroužkům. Dotace byly směřovány na podporu kulturních akcí, jako např. dotace na činnost mládeže v oblasti kultury a na podporu jednorázových nebo opakujících se akcí (grantů) neziskového sektoru. Spolku FK Mohelnice byla navíc směřována dotace ve výši 840 000 Kč. Mikroregionu bylo určeno 560 000 Kč. Jednalo se o běžné dotace. Poté obec poskytla dotace do oblasti nákupu kapitálu. Zde bylo spolku TK Mohelnice směřováno 150 000 Kč a spolku FK Mohelnice bylo směřováno 130 000 Kč. Z odboru ekonomickému bylo na sociální oblast směřováno v daném roce 1 000 000 Kč. Zde byly finance směřovány Charitě, klubu domovu důchodců atd.¹⁶¹

Graf 10 Rozdělení financí z rozpočtu obce Mohelnice v roce 2020, zdroj vlastní zpracování

Poté obec Mohelnice má vytvořen program pro poskytování dotací na podporu jednorázových akcí a opakujících se akcí. Výše rozpočtu je 460 000 Kč. Při žádosti o dotaci musí vyplnit žadatel žádost. Její kompletní a formální správné vyplnění je prvním kritériem pro získání dotace. Mezi další kritéria se řadí více zdrojové financování projektu,

¹⁶¹ Rozpočet obec Mohelnice, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.mohelnice.cz/dotace-a-granty/ds-5505>

časová a věcná správnost při použití a zpracování vyúčtování poskytnuté dotace v předchozích letech, přínos a efektivita pro město a jeho obyvatele, rozsah a úroveň akce, reference z předcházejících zkušeností s pořádáním a organizováním akcí, míra propagace města. Dále platí, že žadatel nesmí mít žádné neuhrazené závazky. Žadatelé na dotaci nemají právní nárok a důvody neposkytnutí dotace jsou žadatelům sdělovány. Přitom dotace nemusí být žadatelům poskytnuta v plné výši. Dotace se poskytuje na základě veřejnoprávní smlouvy a je možné ji využít jen k účelu stanovenému ve smlouvě.¹⁶²

4.4 Analýza spolkového života v obcích

V obou obcích byl realizován dotazníkový průzkum, jehož cílem bylo hodnotit spokojenost obyvatel se spolkovou činností a zapojení obyvatel do spolků. Zde byl tedy realizován výzkum v podobě dotazníkového šetření. Výzkum byl proveden v měsíci únoru roku 2023, a to pomocí serveru Survio. Celkem bylo získáno 185 vyplněných dotazníků. Z obce Zábřeh bylo 99 respondentů, zbylá část byla z obce Mohelnice. Výsledky byly zpracovány v programu Microsoft Excel a výsledky dotazníkového šetření jsou prezentovány v následujícím textu, a to pomocí tabulek.

- Víte, jaké spolky v obci existují?

	Zábřeh	Mohelnice
Ano	60	36
Ne	39	50
Celkem	99	86

Tabulka 2 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování

Z tabulky lze vypočítat, že všichni respondenti nemají dostatek informací o tom, jaké spolky v obci existují. V obci Zábřeh je informovanost obyvatel o existenci spolku vyšší, protože kladně na otázku odpovědělo 61 % respondentů. V obci Mohelnice je obeznámeno o existenci spolků jen 42 % respondentů.

- Na jakou oblast se spolky zaměřují?

	Zábřeh	Mohelnice
Hasiči	90	82
Myslivci	35	28
Fotbalisté	95	79

¹⁶² Program města na podporu akcí, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: https://www.mohelnice.cz/assets/File.ashx?id_org=9803&id_dokumenty=238877

Jiní sportovci	99	86
Círky	24	21
Sokolové	36	29
Zahradkáři	30	14
Chovatelé	0	5
Včelaři	4	6
Rybáři	6	9
Svaz žen	0	0
Ochránci přírody	1	9
Klub seniorů	45	22
Mládežnická organizace	29	39
Kulturní organizace	50	60
Sociální služby	80	76
Politická organizace	5	6
Jiná organizace	20	3
Celkem	649	591

Tabulka 3 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování

Další otázka poté měla za cíl identifikovat, v jakých oblastech existují spolky dle respondentů. Respondenti zde mohli uvádět všechny oblasti, které znají. Proto je zde vyšší počet odpovědí, než je celkový počet respondentů. Téměř všichni respondenti se shodli na tom, že v rámci obcí existují dobrovolní hasiči. Ti jsou v obci pravděpodobně nejviditelnější, což je dáno pravděpodobně tím, že organizují nejrůznější akce i pro veřejnost. Poté je zajímavé, že jen 36 % respondentů v obci Zábřeh se domnívá, že zde existuje spolek Sokol. V obci Mohelnice je to jen 34 % dotázaných obyvatel. Velká informovanost je poté patrná u fotbalistů. O existenci daného spolku má informace v obci Zábřeh 96 % respondentů a v obci Mohelnice je to 92 % respondentů. Mezi jiné organizace poté řadí respondenti mateřské centrum v obci Zábřeh, svaz rodičů škol v obci Zábřeh. V obci Mohelnice se jedná dle 2 respondentů o šachový spolek a o spolek zaměřující se na agility.

- Domníváte se, že je informovanost o spolcích v obci dostatečná?

	Zábřeh	Mohelnice
Ano	41	31
Ne	58	55
Celkem	99	86

Tabulka 4 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování

Celkem negativně hodnotili respondenti informovanost o existenci spolků. Kladně ji hodnotilo v obci Zábřeh jen 41 % respondentů. V Mohelnici byla hodnocena hůře informovanost o existenci spolků. Kladně ji totiž hodnotilo jen 36 % respondentů.

- Jak by bylo možné zvýšit informovanost o spolcích v obci?

Na tuto otevřenou otázku respondenti odpovídali tak, že by bylo vhodné na webové stránky obcí uvést seznam všech aktivních spolků ve všech oblastech. Zde se mnoho respondentů domnívá, že žádný jednotný seznam neexistuje, což je dle nich chybou. To lze potvrdit a je možné obcím doporučit, aby došlo k úpravě internetových stránek obou obcí. Poté se 14 % respondentů v obci Zábřeh a 30 % respondentů v obci Mohelnice domnívá, že by bylo vhodné, kdyby měly všechny spolky své webové stránky. To však není realitou, jak bylo zjištěno i při analýze spolků. V neposlední řadě by bylo vhodné, jak se domnívají 3 respondenti z obce Mohelnice, kdyby byla každý rok realizována nějaká výstava neboli veletrh spolků.

- Jste v současné době zapojeni do nějakého spolku ve vaší obci? Pokud ano, o jaký spolek se jedná?

	Zábřeh	Mohelnice
Ano	28	26
Ne	71	60
Celkem	99	86

Tabulka 5 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování

Z výsledků uvedených v tabulce je možné vypočítat, že jen malé procento respondentů je v současné době zapojeno do nějakého spolku. V obci Zábřeh je do spolků v současné době zapojeno jen 28 % respondentů. V obci Mohelnice je to 30 % dotázaných. Přitom obyvatelé, kteří v obcích žijí delší dobu, jsou spíše ve spolecích zařazeni.

Na tuto polootevřenou otázku dále respondenti uvedli, že jsou zapojeni do různých spolků. V obci Zábřeh je to Sbor dobrovolných hasičů, Lakros, Burčáci Zábřeh, RC Team Zábřeh, Plavecký klub Zábřeh a jiné. V obci Mohelnice jsou to dle respondentů spolky zaměřující se na hudbu, agility, Spolek Mlýnek ZŠ Mohelnice, Dobrovolný svaz hasičů a jiné.

- Pokud jste zapojeni do nějakého spolku, co to pro vás znamená?

V rámci dané otázky byly získány jak v obci Zábřeh, tak i v obci Mohelnice celkem podobné výsledky. Členství ve spolku je pro dotázané jedince především možnost, jak realizovat svou oblíbenou sportovní nebo kulturní aktivitu. Poté respondenti, co jsou zapojeni, do hasičského dobrovolného sboru uvedli, že je to možnost, jak přispět ke zlepšení kulturního života a pomoci lidem. Dva respondenti z obce Mohelnice uvedli, že je to určitý způsob trávení volného času. Pět respondentů uvedlo, že dochází ke zlepšení

sociálních vazeb. Pro některé to znamená získání sebedůvěry a umění vystupovat před lidmi.

- Jak vnímáte význam spolkových organizací pro konkrétní obec?

Jak se zde více než $\frac{3}{4}$ respondentů shodlo, dochází pomocí spolků k rozvoji kulturního a sportovního vyžití. Jsou pomocí nich totiž organizovány různé kulturní akce, kterých se mohou účastnit i běžní lidé, nejen členové spolku. V obci Zábřeh je tohoto názoru cca 64 % respondentů, v obci Mohelnice sdílí tento názor 59 % respondentů. Dalších cca 10 osob se domnívá, že bez existence spolků by nebylo možné realizovat sportovní aktivity. Především zde lidé z obce Zábřeh uváděli šachy, fotbal, florbal, tenis, mažoretky. Z obce Mohelnice byl jmenován sport obecně, poté tenis, plavání a jiné. Poté 4 respondenti z obce Mohelnice uvedli, že je pomocí spolků zajištěno pokračování v místních kulturních tradicích. U respondentů v obci Zábřeh se také objevily názory, že spolky pomáhají rodičům ze škol, organizovat pro jejich děti různé akce a spolupracovat se školou.

- Myslíte si, že obec dostatečně podporuje spolky v obci?

	Zábřeh	Mohelnice
Ano	10	16
Ne	89	70
Celkem	99	86

Tabulka 6 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování

Respondenti se domnívají ve větší míře, že obec spolky dostatečně nepodporuje. Tuto odpověď uvedlo 90 % respondentů, kteří žijí v obci Zábřeh. Dále je tohoto názoru 84 % respondentů z obce Mohelnice.

- Jaké je vaše pohlaví?

	Zábřeh	Mohelnice
Muž	45	50
Žena	54	36
Celkem	99	86

Tabulka 7 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování

Další část otázek měla charakter informačních otázek. Jejich cílem bylo popsat respondenty výzkumu. V první řadě bylo zjištěno, že z obce Zábřeh se dotazníkového šetření účastnilo 45 mužů a 54 žen. Žen tak bylo více, a to 54 %. V obci Mohelnice bylo poté více mužů než žen. Mužů bylo 50, tj. 58 % a žen bylo 36, tj. 42 %.

- Jaký je váš věk?

	Zábřeh	Mohelnice
18-25 let	12	10
26-35 let	21	13
36-45 let	30	18
46-55 let	12	16
56-65 let	11	14
Více než 66 let	13	15
Celkem	99	86

Tabulka 8 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování

Respondenti byli různého věku, jak je patrné z předešlé tabulky. Z obce Zábřeh bylo nejvíce respondentů ve věku 36-45 let. Těchto osob bylo 30. Poté byli hojně zastoupeni respondenti ve věku 26-35 let, kterých bylo 21. Téměř shodně byly zastoupeny ostatní věkové skupiny. V obci Mohelnice bylo nejvíce respondentů ve věku 46-55 let. I zde však bylo v ostatních věkových skupinách téměř shodné zastoupení.

- Jak dlouho v obci žijete?

	Zábřeh	Mohelnice
Méně než 1 rok	1	0
1-3 roky	11	13
4-10 let	30	23
Více než 10 let	26	26
Od narození	31	24
Celkem	99	86

Tabulka 9 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování

Jak vypovídají výsledky tabulky, v obci žijí respondenti spíše delší dobu. V obci Zábřeh žije od narození celkem 31 osob. Poté zde žije 26 jedinců více než 10 let. 30 osob zde žije 4-10 let. 1-3 roky v obci Zábřeh žije 11 respondentů. V obci Mohelnice žije 24 respondentů od narození. 26 respondentů zde žije více než 10 let. 4-10 let zde žije 23 obyvatel a 13 jedinců zde žije 1-3 roky. Přitom žádný respondent neuvedl, že by zde žil méně než 1 rok.

5 Diskuze a zhodnocení výsledků

Na závěr je možné zde stanovit určité shrnutí informací. Jak v teoretické části této diplomové práce, tak i v dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že dobrovolné sdružování obyvatel v obcích představuje úkaz, který má své nezastupitelné místo. Vývoj spolčování a formování občanské společnosti jde ruku v ruce s vývojem politickým, demografickým i sociálním, jak bylo analyzováno v teoretické části práce. První kořeny tohoto spolčování jsou spjaté s lidskou existencí od pradávna. Postupem času však docházelo k různému omezení svobody sdružování, což v moderní historii nabralo na intenzitě v době světové války. Skutečným fenoménem se sdružování stalo v letech 1867–1918 a poté také v „letech svobody“ 1918–1939. V době komunistické éry bylo opět téměř pozastaveno. Ve sledovaných obcích existovaly spolky typu Sokol, které byly však následně pozastaveny. Sokol byl jak v obci Mohelnice, tak i v obci Zábřeh. Poté existoval dobrovolný svaz hasičů, šachový spolek, v obci Zábřeh existoval Sportovní klub SULKO. Ten vznikl v roce 1919, následně mnohokrát změnil svůj název. Vstupem nového generálního sponzora firmy SULKO s.r.o. byl spolek v roce 2003 přejmenován do současné podoby. Po devadesátých letech se spolčování stalo silou, která začala organizovat a určovat sociální vztahy lidí v obcích. Obyvatelé využili možnosti poskytované demokracií s velkým elánem, a to v obou obcích, ve větší intenzitě však došlo k růstu v obci Zábřeh. Mnoho spolků v obou obcích vzniklo již v 90. letech. Ve velké míře se rozrostly především spolky sportovní. Větší množství spolků sportovních je patrné v obci Zábřeh. Celkem je v této obci, která má více obyvatel, 105 spolků a pobočných spolků. V obci Mohelnice je 41 spolků a pobočných spolků. I v obci Mohelnice jsou spolky zaměřeny především na poskytování sportovních služeb. V menší míře v obou obcích existují spolky kulturní a ostatní spolky. V malé míře však existují v obcích spolky sociální. Více těchto spolků bylo přitom identifikováno v obci Mohelnice.

V prvé řadě je zde tedy možné porovnat obce z pohledu počtu spolků. V Zábřehu existuje cca 8 spolků na 1 000 obyvatel ($105 \text{ spolků} / 13\,281 \text{ osob} * 1000$). V obci Mohelnice existuje 5 spolků na 1 000 obyvatel ($41 \text{ spolků} / 9\,103 \text{ obyvatel} * 1000$). Z provedeného srovnání je možné vyzorovat, že v obci Zábřeh působí na dané množství obyvatel více spolků a spolková činnost je zde více rozšířena. Větší množství spolků je zaznamenáno především v sekci sportovní spolky, kde působí např. 4 spolky v oblasti myslivosti, 4 různé

spolky zaměřující se na mažoretky. Přitom jsou zde patrné i neobvyklé sporty, jako je např. lakros. Větší množství spolků je v obci Mohelnice patrné jen v oblasti sociální. Zde je tedy možné vyhodnotit výzkumnou otázku č. 1. Je možné uvést, že v obci Zábřeh je více rozšířen spolkový život.

Dále je možné provést komparaci přístupu jednotlivých zastupitelů obce ke spolkové činnosti v jejich regionu. Obě obce ze svého rozpočtu pravidelně směřují do spolků mnoho finančních prostředků. Také vydávají značné množství financí i těmto spolkům na organizaci různých aktivit. Z pohledu podpory akcí je v obci Zábřeh směřováno do oblasti sportu 270 000 Kč. Do oblasti kultury a volného času obec směřovala v projektu Program v oblasti kultury v roce 2020 340 000 Kč. Do oblasti sociální je směřováno 170 000 Kč. Celkem se jedná o částku ve výši 780 000 Kč. V obci Mohelnice je na tyto akce směřováno jen 460 000 Kč. Město Mohelnice tak na podporu různých jednorázových akcí směřuje méně prostředků, a to o 320 000 Kč.

Z rozpočtu města Zábřeh bylo dále zjištěno, že na podporu občansko-správní bylo směřováno celkem 1 000 000 Kč. Zde byly finance směřovány Svazu dobrovolných hasičů v různých obcích Zábřehu. V oblasti kultury podpořila obec Dechový orchestr částkou 70 000 Kč, Moravia Big Band částkou 50 000 Kč. Spolek SK Sulko byl podpořen částkou 400 000 Kč a dále částkou 300 000 Kč (mládež). TJ Sokol byl podpořen 200 000 Kč. Celkem byla na oblast kultury a sportu věnována částka 3 030 000 Kč. Poté byl podpořen spolek Hnízdo ve výši 95 000 Kč, Charita ve výši 1 250 000 Kč. Celkem tak do oblasti sociální bylo směřováno 1 635 000 Kč. Celkem tak v roce 2020 podpořila obec Zábřeh neziskový sektor celkem částkou 5 665 000 Kč. V obci Mohelnice bylo směřováno sportovním a kulturním spolkům ve výši 2 800 000 Kč. Spolku FK Mohelnice byla navíc směřována dotace ve výši 840 000 Kč. Mikroregionu bylo určeno 560 000 Kč. Jednalo se o běžné dotace. Poté obec poskytla dotace do oblasti nákupu kapitálu. Zde bylo spolku TK Mohelnice směřováno 150 000 Kč a spolku FK Mohelnice bylo směřováno 130 000 Kč. Z odboru ekonomickému bylo na sociální oblast směřováno v daném roce 1 000 000 Kč. Je tedy patrné, že velká část financí je směřována velkým sportovním spolkům. Především poté FK Mohelnice mají v pronájmu majetek města, proto jsou zde tyto velké dotace. Celkem tak obec Mohelnice směřovala do oblasti spolků 3 800 000 Kč. I zde tak obec Zábřeh podpořila ze svého rozpočtu spolkovou činnost vyšším množstvím prostředků

finančních. Zde je tak možné odpovědět na výzkumnou otázku 2 a uvést, že se jedná o město Zábřeh.

Dále je možné uvést, že lidé v obou obcích nemají dostatek informací o tom, jaké spolky v obci existují. V obci Zábřeh je informovanost obyvatel o existenci spolku vyšší, čímž je odpovězeno na výzkumnou otázku č. 4.

Je tomu tak proto, že v dotazníku bylo zjištěno, že informaci o spolkovém životě má v obci 61 % respondentů. V obci Mohelnice je obeznámeno o tom, jaké spolky v obci existují, jen 42 % respondentů. Přitom byli informováni jen o některých spolcích, které v obou obcích existují. Téměř všichni respondenti se shodli na tom, že v rámci obcí existují dobrovolní hasiči. Ti jsou v obci pravděpodobně nejviditelnější, což je dáno pravděpodobně tím, že organizují nejrůznější akce i pro veřejnost. Poté je zajímavé, že jen 36 % respondentů v obci Zábřeh se domnívá, že zde existuje spolek Sokol. Přitom je to jeden z největších a také nejstarších spolků vůbec. V obci Mohelnice je to jen 34 % dotázaných obyvatel. Velká informovanost je poté patrná u fotbalistů. O existenci daného spolku má informace v obci Zábřeh 96 % respondentů a v obci Mohelnice je to 92 % respondentů. Mezi jiné organizace poté řadí respondenti mateřské centrum v obci Zábřeh, svaz rodičů škol v obci Zábřeh. V obci Mohelnice se jedná dle 2 respondentů o šachový spolek a o spolek zaměřující se na agility. Bylo tedy zjištěno, že v obou obcích existují podobné spolky, jako je tomu ve většině obcí v České republice, o čemž pojednává i např. autor Perlín.¹⁶³ Zde je možné vyhodnotit výzkumnou otázku 3. Je možné uvést, že vyšší míra zapojení obyvatel do spolkového života je v obci Mohelnice, a to 30 %. V obci Zábřeh je do spolků v současné době zapojeno jen 28 % respondentů.

Z dotazníkového výzkumu bylo dále zjištěno, že jak v obci Zábřeh, tak i v obci Mohelnice je význam spolků patrný v tom, že se jedná o možnost, jak realizovat sportovní nebo kulturní aktivitu. Poté respondenti, kteří jsou zapojeni do hasičského dobrovolného sboru, uvedli, že je to možnost, jak přispět ke zlepšení kulturního života a pomoci lidem. Především pomoc lidem je důležitá pro 5 respondentů z obce Zábřeh. Dva respondenti z obce Mohelnice uvedli, že je to určitý způsob trávení volného času. Pět respondentů uvedlo, že dochází ke zlepšení sociálních vazeb, což je celkem malé množství respondentů.

¹⁶³ PERLÍN, R. A KOL. *Typologie venkovského prostoru Česka*, str. 20

Přitom Putnam doplňuje, že neziskové organizace upevňují důvěru lidí, zlepšují jejich vazby, solidaritu vůči druhým i vůči společnosti.¹⁶⁴ Je tedy otázkou, zda je tomu tak. Dále v obci Mohelnice lidé odpovídali, že pro některé to znamená získání sebedůvěry a umění vystupovat před lidmi. Dochází pomocí spolků k rozvoji kulturního a sportovního vyžití. Jsou pomocí nich totiž organizovány různé kulturní akce, kterých se mohou účastnit i běžní lidé, nejen členové spolku. V obci Zábřeh je tohoto názoru cca 64 % respondentů, v obci Mohelnice sdílí tento názor 59 % respondentů. Dalších cca 10 osob se domnívá, že bez existence spolků by nebylo možné realizovat sportovní aktivity. Především zde lidé z obce Zábřeh uváděli šachy, fotbal, florbal, tenis, mažoretky. Bez těchto spolků by jejich děti nemohly tyto sporty vůbec provozovat. Z obce Mohelnice byl jmenován sport obecně, poté tenis, plavání a jiné. Poté 4 respondenti z obce Mohelnice uvedli, že je pomocí spolků zajištěno pokračování v místních kulturních tradicích. Přitom o kultuře hovoří ve spojitosti se spolky i Server Reioartner.¹⁶⁵ U respondentů v obci Zábřeh se také objevily názory, že spolky pomáhají rodičům ze škol, organizovat pro jejich děti různé akce a spolupracovat se školou. Zde tak bylo zodpovězeno na to, co pro obyvatele obcí znamená spolkový život?

Na druhou stranu nebylo zjištěno od respondentů, že by díky účasti ve spolcích přijímali respondenti nové hodnoty, které by svým jednáním manifestovali. Přitom sdílení společných věcí je důležitý prvek spolků, jak uvádí např. Jenkins. Je to dle autora prvek, který představuje signifikantní znak pro odlišení se od okolního obyvatelstva dané lokality. Což si však respondenti v realizovaném výzkumu nemyslí.¹⁶⁶ Je tak otázkou, zda daný faktor respondenti jen nevnímají, nebo skutečně v obcích nedochází ke sdílení hodnot. Domnívám se, že ke sdílení hodnot však v obcích dochází.

Z dotazníku také vyplývá, že by bylo vhodné zvýšit informovanost o spolcích. To je jisté pravdou. Protože spolky by měly být vidět na veřejnosti, jak je také uvedeno z cílů různých spolků působících v obcích Zábřeh a Mohelnice. Přitom mnoho z nich nevyužívá ani webové stránky ani sociální sítě. To je chybou, která by měla být zlepšena, což si myslí i respondenti výzkumu. Tohoto názoru je i Majerová. Ta uvádí, že pokud spolky umí

¹⁶⁴ HEJDUKOVÁ, P., HOMMEROVÁ, D., KRECHOVSKÁ, M. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*, str. 14

¹⁶⁵ REGIOPARTNER. *Regionální analýzy socio-ekonomického charakteru*. [cit. 10.1.2023] Dostupné z: <http://www.regiopartner.cz/regionalni-analyzy-socio-ekonomickeho-charakteru-1404041465.html>

¹⁶⁶ JENKINS, R. *Social Identity. 3rd edition*. Oxon: Routledge, str. 93

aktivně využívat sociální sítě a možnosti webových stránek, nepřispěje to pouze k prospěchu a k propagaci daných spolků. Ale může to vést také k vyšší podpoře, k vyššímu zapojení účastníků atd.¹⁶⁷

Proto, aby byla daná problematika do budoucna ještě více zkoumána, je vhodné realizovat další výzkum, zaměřující se především na spokojenost obyvatel, do kterého by se zařadilo více obyvatel. Vhodné by zde bylo i např. porovnat výsledky generačně. Takový to výzkum by mohla realizovat sama obec. To by zajisté vedlo k vyššímu zapojení obyvatel do výzkumu. Mohly by se tak odstranit nedostatky nebo by například mohly vznikat nové spolky, které by se zaměřily na činnost, která se v rámci obce nevyskytuje a byla by obyvateli obcí požadována.

¹⁶⁷ MAJEROVÁ, V. *Spolky a spolková činnost obcí okresu Břeclav*, str. 45.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat a zhodnotit odlišnosti ve veřejném a spolkovém životě obcí různých velikostí, kterými jsou obce Zábřeh a Mohelnice. Tento cíl byl v práci naplněn.

Nejprve bylo zjištěno, že spolky jsou určitým typem organizace, které ve své podstatě existují v historii lidí odnepaměti. V současnosti se jedná o právní osobu, která má vlastní právní subjektivitu. Jedná se o dobrovolné sdružení osob, které mají společné cíle a zájmy. Primárním cílem spolku je prosazovat občanská práva, ochraňovat zájmy veřejné. Cílem těchto organizací může být také zajištění kontroly správy veřejné. Spolky jsou většinou zaměřeny na jednu činnost, aktivitu. Často se tak zaměřují na určitý sport, hasiče, myslivost, určitou kulturu (folklor) a jiné. Mohou se také zaměřit na organizaci nějaké sportovní či kulturní akce v dané obci. Nabídka spolků je tedy závislá na obyvatelích obce, na vybavenosti samotné obce atd. V rámci spolků se spolčují lidé různého věku, což samozřejmě směřuje.

V obou sledovaných obcích byly sledovány a hodnoceny tyto spolky. V Zábřehu existuje vyšší množství spolků, přičemž je zde také vyšší počet spolků na 1000 obyvatel, tj. cca 8 spolků na 1 000 obyvatel. V obci Mohelnice existuje 5 spolků na 1 000 obyvatel. Ve větší obci je tak vyšší množství spolků na shodné množství obyvatel. Z výsledků výzkumu bylo také zjištěno, že v obci Mohelnice je věnována větší pozornost spolkovému životu, protože zastupitelé do daného sektoru směřují více financí. Zajímavé je, že obě obce však do oblasti sociální směřují celkem nízké finanční prostředky. Mohelnice dokonce nemá, jak vyplynulo z jejího rozpočtu, na danou oblast samostatně vyčleněny finance. Což je problematické, vzhledem k vzrůstajícímu množství osob ve starším věku. Přičemž daný trend bude dále pokračovat. Problémem je také to, že v obou obcích nemají dostatek informací o tom, jaké spolky v obci existují. V obci Zábřeh je informovanost obyvatel o existenci spolku vyšší. Je tomu tak proto, že v dotazníku bylo zjištěno, že informaci o spolkovém životě má v obci 61 % respondentů. V obci Mohelnice je obeznámeno o tom, jaké spolky v obci existují, jen 42 % respondentů. Přitom byli informováni jen o některých spolkách, které v obou obcích existují. Mezi nejviditelnější spolky se řadí dobrovolní hasiči a spolky zaměřující se na fotbal.

7 Seznam použitých zdrojů

BROKL, L. Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky. Praha: Slon, 1997. ISBN 80-85850-48-6.

BOUKAL, P. Fundraising. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN: 978-80-247-4487-2.

BAČUVČÍK, R., Marketing neziskových organizací. Praha: Verbum, 2011. ISBN 978-80-87500-01-9.

ČERNÝ, P. Zákon o sdružování občanů. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-328-8.

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 80-247-3061-8.

ČERNÝ, P. Zákon o sdružování občanů. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-328-8.

DUSIL, V., KLIMENT, J. Spolky, shromáždění a politické strany podle práva československého. Praha, V. Linhart, 1936,

HÁJKOVÁ, A., NEBUŽELSKÁ, M., PAVLOK, P. Spolky a spolkové právo. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-523-7.

HENDRYCH, D. a kol. Právníký slovník. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

ELIÁŠ, K. Některé otázky spojené s vlastnictvím bytů. Právník, 2013, roč. 152, č. 1, s. 37 - 49.

FIDALGO, E., CÁRCABA, A., VENTURA, J. Quality of life ranking of Spanish municipalities. Revista de Economia Aplicada, 2011.19.

GREGORINIOVÁ, J., SCHOLLAROVÁ, V. Místní kultura – stabilizační a stimulační faktor rozvoje českého venkova. In: Majerová, V. (ed.): Sborník příspěvků z mezinárodní konference Venkov je náš svět; Countryside Our World.

HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6.*

HERZÁNOVÁ, R. *Ekonomika neziskových organizací. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, o. p. s., 2012. ISBN 978-80-7455-036-2.*

HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-0.*

HEJDUKOVÁ, P., HOMMEROVÁ, D., KRECHOVSKÁ, M. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 80-247-3075-8.*

HURDÍK, J., TELEC, I. *Zákon o nadacích a nadačních fondech. Komentář. Praha: C. H. Beck, 1998. ISBN 80-7179-199-7*

HENDRYCH, D. kol. *Správní právo. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1*

JENKINS, R. *Social Identity. 3rd edition. Oxon: Routledge, 2008. ISBN 0415448492.*

CHROMÝ, P, a kol., *Venkov – žitý prostor: regionální diferenciace percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku. Geografie, 116, č. 1, s. 23–45*

CHRASTINA, J. *Případová studie. Olomouc: UP, 2019. ISBN 978-80-244-5373-6.*

KDEJEDOBRE, *Kvalita života v obcích*, [cit. 15. 1. 2023]. Dostupné z URL: <https://kdejedobre.cz/about>

KOČÍ, R., *Obecní samospráva v České republice. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1*

KINCL, M., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. *Římské právo. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-031-1*

KOPECKÝ, P., MUDDE, C. *The 1998 parliamentary and senate elections in the Czech Republic*. Electoral Studies – ELECT STUD. 18. 415-424. 10.1016/S0261-3794(98)00064-X.

KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha: Walter Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-719-6.

KOSCHIN, F. *Demografie poprvé* Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Občanský a společenskovední základ*. Praha: Edika, 2022. ISBN 978-80-266-1401-2.

LAPKA, M., CUDLÍNOVÁ, *Úvod do krajinné ekologie pro rozvoj venkova*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7394-077-5.

LABOUNKOVÁ, V., PŮČEK, M., ROHREROVÁ, L. *Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů*. [cit. 12.1.2023]. Dostupné z URL: www.uur.cz/Mikroregiony/MetodikaSRDmikroregionu/Metodika

MOURITZEN, P. E., SVARA J. H. *Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002.

PERLÍN, R., KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. *Typologie venkovského prostoru Česka*. Geografie, 115, č. 2, s. 161.

PARIZKOVÁ, I. a kol. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

PODHRÁZKÝ, M. *Přehled judikatury z oblasti samosprávy (územní a profesní)*. Praha: Wolter Kluwer, 2011. ISBN 978-80-735-7305-0.

PELIKÁNOVÁ, A., *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 80-271-0339-8.

PERLÍN, R. a kol. *TYPOLÓGIE VENKOVSKÉHO PROSTORU ČESKA*. GEOGRAFIE ROK 2010 • ČÍSLO 2 • ROČNÍK 115.

POTŮČEK, M. Nejen trh: *Role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997.

Pillersdorfova ústava z dubna 1848.

PAVLÍK, Z., RYCHTAŘÍKOVÁ, J., ŠUBRTOVÁ, A. *Základy demografie*. Praha: Academia press, 1987. ISBN 80-85850-26-5.

RUMPEL, P., *Profilace měkkých faktorů regionálního rozvoje jako nástroj posilování regionální odolnosti a adaptability*. Ústí nad Labem: Univerzita Ústí nad Labem, 2012. ISBN 978-80-7414-480-6.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení:*

základy ekonomiky, teorie a řízení. 2., vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-25-5

RONOVSKÁ, K. *Nové české nadační právo v evropském srovnání*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 4

RATAJ, T., RATAJOVÁ, J. *Úvodní studie, In Laš'ovka, Laš'ovková, Rataj, Ratajová, Třikač. Pražské spolky. Soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895–1990.*

RONOVSKÁ, K. *Nové české nadační právo v evropském srovnání*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-971-5.

RATAJ, T., RATAJOVÁ, J. *Úvodní studie, In Laš'ovka, Laš'ovková, Rataj, Ratajová, Třikač. Pražské spolky. Praha: Scriptorium, 1998. ISBN 80-902151-9-X*

UHLÍŘ, J. B. *Ve stínu říšské orlice*. 1. vyd. Praha: Skřivan, 2002. ISBN 80-86493-05-9.

TELEC, I. *Spolkové právo*. Praha: C. H. Beck, 1998. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7179-194-6.

SKOVAJSA, M. a kol. Občanský sektor: *Organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0.

SATROVIC, E., SEHIC, E. *Composite index for quality of life in municipalities in federation of bosnia and herzegovina*, 2016. DOI:10.5644/PI2016-164-15.

SVOBODOVÁ, H. *Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky*. Brno, 2009. Rigorózní práce. Masarykova univerzita.

SVAZ MĚST A OBCÍ, 444 dotazů a odpovědí pro starosty obcí. Praha: *Svaz měst a obcí České republiky*, 202. ISBN: 978-80-88375-04-3.

SKOVAJSA, M. a kol. Občanský sektor: *Organizovaná občanská společnost v České republice*. MZK, 2010.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: Wolter Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-638-9

ŠPALEK, J. HYÁNEK, V. FÓNADOVÁ, L. *Na penězích záleží – české neziskové organizace v 21. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8430-8.

YÁNEK, V., ŠKARABELOVÁ, S., ŘEŽUCHOVÁ, M. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů (metody, problémy, řešení)*. Brno: CVNS, 2005. ISBN 80-239-5262-5.

WOKOUN, R. a kol. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9

ZARZOSA, P. *Aproximación a la medición del bienestar social. Cuadernos de Economía*. Vol. 24, 139–163, 1996.

VÍT, P. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace: podle nového občanského*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

VYSTOUPIL, J., TARABOVÁ, Z. *Základy demografie*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 150 s. ISBN 80-210-3617-6

VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3.

Několik řádků o historii umělecké besedy [online]. [cit. 2. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.umeleckabeseda.cz/umelecka-beseda/historie>

Riegrův slovník naučný VIII, str. 901

MAJEROVÁ, Veronika. *Spolky a spolková činnost obcí okresu Břeclav* [online]. Brno, 2016 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/f39r5/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Hana SVOBODOVÁ.

REGIOPARTNER. *Regionální analýzy socio-ekonomického charakteru*. [cit. 10. 1. 2023] Dostupné z: <http://www.regiopartner.cz/regionalni-analyzy-socio-ekonomickeho-charakteru-1404041465.html>

Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, [cit. 14. 1. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Několik řádků o historii umělecké besedy [online]. [cit. 2. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.umeleckabeseda.cz/umelecka-beseda/historie>

Spolky, [cit. 4. 1. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.rozvojobci.cz/news/podpora-zapojeni-obcanu-do-zivota-obce/>

Zákon občanský, [cit. 14. 1. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Obec Zábřeh, [cit. 11. 3. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.zabreh.cz/>

ČSÚ: Zábřeh [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

Obec Mohelnice, [cit. 11. 3. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.mohelnice.cz/>

ČSÚ: Mohelnice [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

Siemens elektromotory, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/cesko/siemens-elektromotory-propusti-celkem-600-lidi_110532.html

Hella autotechnik [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/svetlomety-hella-autotechnik-propousteni-akvizice-automobily-mohelnice_1812011231_ado

ČSÚ: Mohelnice, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

Justice: Výčet spolků, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: [https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24&nazev=zabreh&ico=&forma=spolek&polozek=500&typHledani=CONTAINS&jenPlatne=VSECHNY&utm_source=spolkovyrejstrik.cz&referral=spolkovyrejstrik.cz](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24&nazev=zabreh&ico=&forma=spolek&polozek=500&typHledani=CONTAINS&jenPlatne=VSECHNY&utm_source=spolkovyrejstrik.cz&referral=spolkovyrejstrik.cz)

Atletika Zábřeh, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <http://www.atletika-zabreh.cz/wp-content/uploads/2021/10/Atletika-Z%C3%A1b%C5%99eh-V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-2020.pdf>

AHL, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://www.ahl.cz/partneri/>

Justice: Burčáci, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=817429>

Lacrosse Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.lacrossezabreh.cz/pages/Kontakt/Kontakt.php>

Justice: Enduro, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=69869651&subjektId=819955&spis=878568>

Justice: Sportovní kluby Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=71192543&subjektId=817162&spis=875774>

Lezci, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.lezcizabreh.cz/lezecke-krouzky>

Justice: Lezci, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=70856120&subjektId=819911&spis=878524>

Ikza, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <http://lkza.cz/kontakt/>

Fotbal Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <http://fotbalzabreh.cz/historie-klubu/>

Justice: Fotbal, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=70856120&subjektId=819911&spis=878524>

Skauti, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://skalicka.skauting.cz/>

Létání Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.letani-zabreh.cz/>

Justice: Sportovní kluby Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=71192543&subjektId=817162&spis=875774>

Svaz tělesně postižených v České republice, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://svaztp.cz/>

Farní muzeum Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <http://rkfzabreh.rps.cz/projekty.html>

Moravia Big Band Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.moraviabigband.cz/#onas>

Justice: Moravia Big Band Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=51299120&subjektId=821352&spis=879966>

Dechový orchestr Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.dechovyorchestrzabreh.cz/>

Justice: Dechový orchestr Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=63560641&subjektId=819676&spis=878289>

Trubači Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL:<http://www.trubacizabreh.cz/nasi-sponzori.htm>

Justice: Výčet ostatních spolků, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: [cit. 20.2.2023]. Dostupné z URL: https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma?p%3A%3Asubmit=x&.%2Frejstrik-%24&nazev=zabreh&ico=&forma=spolek&polozek=500&typHledani=CONTAINS&jenPlatne=VSECHNY&utm_source=spolkovyrejstrik.cz&referral=spolkovyrejstrik.cz

Hnízdo Zábřeh, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <http://www.hnizdozabreh.cz/files/cc258de40add30a9794f4682245e9f74-vyrocnizprava-2020.pdf>

KoZa Zábřeh, [cit. 24.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.detail.cz/subjekt/4662822-koza-zabreh-z-s-krumpach-1949-23-zabreh/>

MŠ Malíček, [cit. 24.2.2023]. Dostupné z URL:<http://www.msmalicek.cz/>

Rozpočet obec Zábřeh, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zabreh.cz/hospodareni%2Da%2Dfinance/ds-1116/>

FK Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <http://www.fkmohelnice.cz/>

Justice: FK Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=66273354&subjektId=814474&spis=873085>

FBC Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.fbcmohelnice.cz/>

Justice: FBC Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=67333262&subjektId=821062&spis=879676>

Table Tennis Club Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://iscus.cz/web/sportovni-subjekty/3809123>

Justice:TK Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=69980343&subjektId=813610&spis=872221>

Tenis Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.tenismohelnice.cz/>

Justice: TK Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=74032967&subjektId=958802&spis=1056115>

Karate Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.karatemohelnice.cz/domains/karatemohelnice.cz/nabor-novych-clenu>

Justice: Karate Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=71899211&subjektId=821215&spis=879829>

FC Juventus Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.sportmap.cz/club/fotbal/fc-juventus-mohelnice>

Justice: FC Juventus Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-dtail?dokument=66273303&subjektId=811608&spis=870219>

Justice: Pozorka Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=796694&typ=PLATNY>

Justice: Šachový klub Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=818776&typ=PLATNY>

Justice: MTB team Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=818802&typ=PLATNY>

Justice: JK PEGAS Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=814360&typ=PLATNY>

Justice: Plavecký klub Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=821858&typ=PLATNY>

Justice: Basketbalový klub, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=812035&typ=PLATNY>

Justice: Turistika Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=820277&typ=PLATNY>

Justice: Plavecké sporty Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=811568&typ=PLATNY>

Justice: Jehlan Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=817335&typ=PLATNY>

Justice: DG Dolphins Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=1189226&typ=PLATNY>

Sokol [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.sokolmohelnice.cz/>

Spolek řemesel, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.facebook.com/groups/551269518708434/>

MAS Mohelnicko, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <http://www.masmohelnicko.cz/assets/vyrocní-zpravy/Vyrocní-zprava-2020-final.pdf>

Mateřské centrum Ovečka, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://charitausti.cz/jak-pomahame/centrum-pro-rodinu-ovecka/matrske-centrum-ovecka/>

Mateřské centrum Hubert Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://mohelnicek.cz/>

Spolek Mlýnek ZŠ Mohelnice, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://www.zsmlynska.cz/o-skole/spolek-mlynek-zs-mohelnice>

Skličko Mohelnice [cit. 20.3.2023]. Dostupné z URL: <https://katalog.mohelnice.cz/detail-sluzby/20/sklicko-mohelnice-z.s.>

Rozpočet obec Mohelnice, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: <https://www.mohelnice.cz/dotace-a-ganty/ds-5505>

Program města na podporu akcí, [cit. 14.2.2023]. Dostupné z URL: https://www.mohelnice.cz/assets/File.ashx?id_org=9803&id_dokumenty=238877

8 Seznam grafů

Graf 1 Podílející se organizace na společenském životě v obci, zdroj PERLÍN, R. a kol. Venkovy a venkované Praha: MMR a Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, str. 10	35
Graf 2 Nejčastější spolky v obci, zdroj PERLÍN, R. a kol. Venkovy a venkované Praha: MMR a Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, str. 10.....	36
Graf 3 Vývoj obyvatel v obci Zábřeh, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Zábřeh, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry	37
Graf 4 Věkové složení obyvatel v obci Zábřeh, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Zábřeh, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry	38
Graf 5 Průměrný věk obyvatel v obci Zábřeh, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Zábřeh, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry	39
Graf 6 Vývoj obyvatel v obce Mohelnice, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Mohelnice, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry	41
Graf 7 Věkové složení obyvatel v obci Mohelnice, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Mohelnice, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry	42
Graf 8 Průměrný věk obyvatel v obci Mohelnice, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: Mohelnice, [cit. 14. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry	42
Graf 9 Rozdělení financí z rozpočtu obce Zábřeh v roce 2020, zdroj vlastní zpracování ...	53
Graf 10 Rozdělení financí z rozpočtu obce Mohelnice v roce 2020, zdroj vlastní zpracování	60

9 Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj spolků, zdroj vlastní zpracování dle NKU, [cit. 11. 2. 2023]. Dostupné z URL: https://www.nku.cz/cz/kontrola/analyzy/analyza---nestatni-neziskove-organizace-v-cr-id10354/	34
Tabulka 2 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování	61
Tabulka 3 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování	62
Tabulka 4 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování	62
Tabulka 5 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování	63
Tabulka 6 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování	64
Tabulka 7 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování	64
Tabulka 8 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování	65
Tabulka 9 Výsledky dotazníkového šetření, zdroj vlastní zpracování	65

10 Seznam použitých zkratk

VO - výzkumná otázka

MAS - místní akční skupiny

KOL - kolektiv

TJ - tělovýchovná jednota

SCLLD - strategie komunitně vedeného místního rozvoje

11 Přílohy

11.1 Příloha č. 1- Dotazník

Veřejný a spolkový život v obcích (komparativní případová studie měst Zábřeh a Mohelnice)

1 Bydlíte v Zábřehu nebo v Mohelnici?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Zábřeh Mohelnice

2 Víte, jaké spolky v obci existují?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Ano Ne

3 Na jakou oblast se spolky zaměřují?

4 Domníváte se, že je informovanost o spolcích v obci dostatečná?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Ano Ne

5 Jste v současné době zapojeni do nějakého spolku ve vaší obci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Ano Ne

6 Pokud ano, o jaký spolek se jedná?

7 Pokud jste zapojeni do nějakého spolku, co to pro vás znamená?

8 Jak vnímáte význam spolkových organizací pro konkrétní obec?

9 Myslíte si, že obec dostatečně podporuje spolky v obci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Ano Ne

10 Jaké je vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Muž Žena

11 Jaký je váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

18-25 let 26-35 let 36-45 let 46-55 let více než 66 let

12 Jak dlouho v obci žijete?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Méně než 1 rok 1-3 roky 4-10 let Více než 10 let Od narození